

Ўзбекистон Президенти Венгриянинг "ОТР" гуруҳи билан стратегик шерикликни кенгайтириш режаларини қўллаб-қувватлади

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 13 февраль кунини Венгриянинг энг йирик "ОТР" банки бошқаруви раиси Шандор Чаньини қабул қилди.

Учрашувда банк-молия соҳасидаги, шу жумладан, "ОТР" гуруҳига давлатнинг "Ипотека-банк"даги улушини сотиш бўйича битим доирасидаги ҳамкорликнинг ижобий суръати мамнуният билан қайд этилди.

Давлатимиз раҳбари банк хизматларини рақамлаштириш орқали уларнинг сифатини ошириш, кичик ва оилавий бизнес учун инновацион ва ҳамёнбоп молиявий маҳсулотларни жорий қилиш, ходимларни Европанинг энг намунали амалиётларига ўқитиш муҳимлигини таъкидлади.

Венгриянинг етакчи компаниялари билан, шу жумладан, Тошкент вилоятида улар учун ташкил этилаётган махсус иқтисодий зона негизда қишлоқ хўжалиги, виночилик, ирригация, кимё, фармацевтика ва саноатнинг бошқа тармоқларида кооперацияни янада чуқурлаштириш масалалари кўриб чиқилди.

Шандор Чаньини, ўз навбатида, Венгрия бизнеси мамлакатимиз бозоридаги фаолиятини жадал кенгайтиришга тайёрлигини тасдиқлади.

Учрашув якунида "ОТР" банки бошқаруви раиси унинг фаолиятига берилган юксак эътироф ҳамда ўзига давлат мукофоти – "Дўстлик" ордени топширилгани учун Ўзбекистон етакчисига чуқур миннатдорлик билдирди.

Жорий йилга мўлжалланган стратегик ислохотлар тақдимот қилинди

Президент Шавкат Мирзиёев 13 февраль кунини жорий йилда амалга ошириш мўлжалланган асосий стратегик ислохотлар бўйича тақдимот билан танишди.

"Ўзбекистон – 2030" стратегиясида 2030 йилга бориб, мамлакатимиз янги ички маҳсулоти ҳажмини 160 миллиард долларга, аҳоли жон бошига даромади 4 минг долларга етказиб, бу борада ўртачадан юқори давлатлар қаторига кириш мақсади белгиланган. Бунинг учун иқтисодиётда трансформация жараёнларини изчил давом эттириш, инвестиция ва бизнес муҳитини янада яхшилаш, қишлоқ хўжалигида юқори қўшилган қийматни таъминлаш зарур.

Тақдимотда шу борадаги 5 та муҳим соҳа – транспорт, урбанизация ва шаҳарсозлик, тадбиркорлик, қишлоқ хўжалиги ва энергетикадаги ислохотлар кўриб чиқилди.

Иқтисодиёт ривожини учун бош омиллардан бири бу – транспорт имкониятлари. Мамлакатимиз денгиз йўлларида узоқлиги сабабли авиа ва темир йўллари диверсификация қилишга урғу берилмоқда. Ўтган йили 6 та авиакомпания ташкил қилинди, 28 та янги самолёт олиб келинди. Самарқанд халқаро аэропортига хусусий сектор жалб этилди.

Бу ишларни давом эттириб, "Uzbekistan Airports" ва "Uzbekistan airways" компаниялари трансформациясини жадаллаштириш, аэропортлар бошқарувини хусусий секторга беришни кенгайтириш зарур.

Худудларда молиявий хизматлар, электрон тижорат, массовавий таълим ва тиббиёт хизматлари ривожланиши учун сифатли интернет ҳам муҳим.

Келгуси етти йилда юртимизда аҳолиси 300 мингдан кўп бўлган шаҳар ва туманлар сони ҳозирги 13 тадан 28 тага етади. Айрим шаҳар ва шаҳарчаларнинг бош режалари йўқлиги сабабли фақат энгизга кенгаймоқда. Бу инфратузилма харажатлари ошишига ва қишлоқ хўжалиги ерлари камайишига олиб келмоқда. Шу боис урбанизация жараёнларини тартибга солиш бўйича концепция ва қонун ишлаб чиқишга эҳтиёж бор.

Бизнесга янада қулай муҳит яратиш учун йўл, ичимлик суви, таълим, тиббиёт каби соҳаларда хусусий шериклик қондаларини аниқ белгилаш зарур. Айни пайтда тармоқ ва худуд раҳбарлари билан бирга бундай лойиҳалар дастурини ҳам шакллантириб бориш жоиз.

Давлатнинг айрим функцияларини, жумладан, худудларни ободонлаштириш, эркин иқтисодий зоналарни бошқаришни хусусий секторга бериш масаласига алоҳида эътибор қаратилди.

Қишлоқ хўжалиги аҳолини озиқ-овқат ва иш билан таъминлашда катта ўрин тутаяди. Лекин унинг айрим тармоқларида иш тартибига ҳалиям эскича. Шу боис ҳосилдорликни ошириш ва таннархни камайитириш, соҳага инновацияларни олиб кириш бўйича аниқ ечимлар керак.

Иқтисодий ўсиш суръатларини сақлаб қолиш учун, энг аввало, барқарор энергия таъминоти зарур. Бу йил жами 50 миллиард долларлик 122 та янги йирик инвестиция лойиҳалари бошланади. Шу билан бирга, аҳоли сони ва корхоналар ҳам кўпайиб бормоқда. Яқин йилларда энергияга эҳтиёж камда 1,5 баробар ошади. Бунинг устига, айрим тармоқларда энергия сарфи ҳамон юқори.

Давлатимиз раҳбари ушбу соҳаларга оид тақлифлар билан танишиб, улар бўйича ҳуқуқий асос ва инвесторлар учун муҳим қамқоватлар яратиш зарурлигини таъкидлади.

– 2024 йилда бозор иқтисодиёти пойдеворини қуришнинг барча жараёнларини яқунлаб, 2025 йилда миллий иқтисодиётимизни сифат жиҳатидан мутлақо янги даражага олиб чиқишимиз шарт, – деди Президент.

Ислохотлар жараёнига мамлакатимизнинг барча илмий-тадқиқот институтларини жалб қилиб, кенг қамровли "йўл харитаси" тайёрлаш вазифаси қўйилди.

КУЧЛИ КЕНГАШ, ҲИСОБДОР ВА ТАШАББУСКОР ҲОКИМ

ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНИ
ҲАҚИДА ҲОКИМ ВА
СЕНАТОРЛАР ҚАНДАЙ
ФИКРДА?

4-5

"ТАШАББУСЛИ БЮДЖЕТ":

8 МИНГДАН ОРТИҚ МАҲАЛЛАДАН ТАКЛИФ БОР

"Ташаббусли бюджет"нинг 2024 йилдаги илк мавсумига 1 февралдан старт берилган эди.

Маълумотларга кўра, 20 февралга қадар тизимга лойиҳалар киритилади. Уларни саралаш эса 21 февралдан 11 мартга қадар давом этади. Овоз бериш жараёни 12-31 март кунлари ўтказилади.

Маълум бўлишича, ушбу мавсум учун фуқаролар томонидан илгари суриладиган лойиҳаларни молиялаштириш мақсадида туман ва шаҳар бюджетлари ҳисобидан 3 трлн сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилади. Лойиҳалар сони 21 108 тани ташкил этмоқда. Лойиҳаларнинг энг юқори қиймати 1 млрд 360 млн сўм қилиб белгиланган.

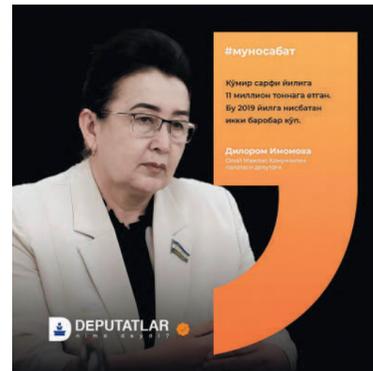
"Бир фуқаро-бир овоз"
«Ташаббусли бюджет»нинг жорий йилги мавсумидан амалда бўладиган янги тартибга кўра, энди ҳар бир фуқаро фақат бир марта овоз бериши мумкин. Овоз беришда соғлом рақобат муҳитини яратиш мақсадида "Бир

фуқаро – бир овоз" тизими жорий этилади. Яъни, эндиликда кишининг номида нечта сим-картаси бўлишидан қатъи назар, у фақат 1 марта овоз бера олади. Бу орқали овозлар сонини сунъий кўпайтириш ҳамда ижтимоий адолатсизликларга чек қўйилади.

13 февраль ҳолатига кўра, "Ташаббусли бюджет"нинг жорий йилдаги илк мавсумида 8037 маҳалладан тақлифлар келиб тушган.

Худудлар кесимида таҳлил этадиган бўлсак, Қорақалпоғистон Республикасида 1207 та, Хоразмда 1780 та, Бухорода 1782 та, Қашқадарёда 1503 та, Навоийда 1476 та, Самарқандда 1253 та, Жиззахда 835 та, Сурхондарёда 2119 та, Сирдарёда 1053 та, Тошкент шаҳрида 2143 та, Тошкент вилоятида эса 1568 та, Фарғонада 1919 та, Андижонда 937 та, Наманганда эса 1533 та лойиҳа илгари сурилган.

Лазиза ШЕРОВА,
"Ўзбекистон овози" муҳбири.

ЭКОЛОГИЯ МАСАЛАСИ
ТОБОРА ДОЛЗАРБ БЎЛИБ
БОРМОҚДА. БУНГА САБАБ ЎША
ПРОБКАЛАРГА САБАБ БЎЛАЁТГАН
ТРАНСПОРТЛАРДАН ТОРТИБ,
ТЎРТБЎРЧАК КАРОБКА ШАКЛИДА
ҚУРИЛАЁТГАН БИНОЛАР.
АММО ЯНА БИР ЭКОЛОГИЯ
ИФЛОСЛИНИШИГА САБАБ
БЎЛАЁТГАН МАСАЛА ҲАМ БОР.
ТАХТАҚОРАЧАДАН ЎТИБ,
КИТОБ ТУМАНИ ХУДУДИГА
ЎТСАНГИЗ ЦЕМЕНТ ЗАВОДИНИНГ
ТАЪСИРИНИ ЯҚҚОЛ СЕЗИШИНГИЗ
МУМКИН.

БУНДАЙ КОРХОНАЛАР,
ҚУРИЛИШ ОБЪЕКТЛАРИ ВА
ЛОЙИҲАЛАРИ ЭКОЛОГИК
ЭКСПЕРТИЗАДАН
ЎТКАЗИЛМАСДАН АМАЛГА
ОШИРИЛЯПТИ.
ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИ
ДЕПУТАТИ ДИЛОРОМ ИМОМОВА
ЎЗГАРТИРДИ:

ЭКОЛОГИЯ ВАЗИРИ БЕРГАН
АХБОРОТИДА ЦЕМЕНТ ХОМ
АШЭСИ ТОШ БЎЛГАНИ УЧУН
ЗАВОДЛАРНИ ТОҒЛАРДА ҚУРИШ
ЛОЗИМЛИГИ АЙТИЛДИ. АХИР,
ТОҒЛАРИМИЗ ЯШИЛЛИККА
БЎРКАНГАН, ЯШИЛ МАКОН
ХУДУДЛАР САФИГА КИРАДИ.
ОДАМЛАР БУ МАСКАНЛАРГА ДАМ
ОЛИШ, КАСАЛЛИКЛАРДАН ФОРИФ
БЎЛИШ УМИДИДА БОРАДИ.

БУ КАБИ КОРХОНАЛАР
ОДАМЛАР ЯШАШ ПУНКТЛАРИДАН
УЗОҚОҚДА ЖОЙЛАШТИРИЛСА
МАҚСАДГА МУВОФИҚ БЎЛАРДИ.

7

PARLAMENT FAOLİYATI

СИЁСИЙ ВАЗИФАЛАР, ЎТМАГАН ЛОЙИҲА

ҲАР БИР ҲАФТА ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИ ДЕПУТАТЛАРИ УЧУН ТИҒИЗ ВА МУҲИМ МАЖЛИСЛАР БИЛАН БОШЛАНАДИ. ЯНГИ ЕТТИ КУННИНГ ДУШАНБАСИДА ФРАКЦИЯЛАР ЎЗ ЭЛЕКТОРАТИ, САЙЛОВЧИЛАРИ МАНФААТЛАРИНИ ИФОДА ЭТИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛАДИ. ТАБИЙКИ, КЎП ҲОЛЛАРДА ҚОНУН ТАШАБУСКОРЛАРИ ЭЪТИРОЗЛАРНИ ХУРСАНДЧИЛИК БИЛАН ҚАБУЛ ҚИЛМАЙДИ. БУ ҲАФТА ҲАМ ҚИЗҒИН БАҲСЛАР БИЛАН БОШЛАНДИ.

29 ТА ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ ИШЛАБ ЧИҚИЛАДИ

Қонун лойиҳаларининг муҳокамаси аввалида эса, ўтган ҳафтадаги муҳим воқеликлар ва уларда парламент вакилларининг иштироки таҳлил қилинди. Олий Мажлис Қонунчилик палатаси спикери Нуриддин Исмоилов "Ўзбекистон – 2030" стратегиясини "Ёшлар ва бизнесни қўллаб-қувватлаш йили"да амалга оширишга оид давлат дастури лойиҳаси ҳамда уни тасдиқлаш тўғрисидаги Президент Фармони лойиҳаси кенг жамоатчилик муҳокамасидан ўтказилгани юзасидан таҳлилий мулоҳазаларини билдирди.

Таъкидландики, фуқаролар лойиҳаларининг муҳокамасида фаол иштирок этиб, мамлакатимиз тараққиётига хизмат қиладиган фикрлари ва таклифларини билдирдилар. Жамоатчилик муҳокамаси давлат дастури лойиҳасининг фуқаролар фикри асосида бойитилишига ва унинг янада халқчил бўлишини таъминлашга хизмат қилади.

Сиёсий партиялар фракциялари, кўмиталар ҳамда комиссияларда лойиҳалар атрофида муҳокама қилинди. Депутатлар томонидан сайлов округларида ҳам кенг жамоатчилик иштирокида муҳокамалар ташкил этилди.

Дастур лойиҳасида халқимиз фаровонлигини таъминлаш, ёшларни ҳамда бизнес вакилларини қўллаб-қувватлаш бўйича ҳаётий ташаббуслар, манзилли мақсадлар белгилангани депутатлар корпуси томонидан қизғин қўллаб-қувватланмоқда. Ўз навбатида депутатлар ҳам дастур лойиҳасини янада такомиллаштириш юзасидан қатор таклифларини билдиргани қайд этилди.

Халқ демократик партияси фракцияси таклифлари ўрта таълим мактабларида инклюзив таълимни ривожлантириш, хорижда меҳнат қиладиган фуқаролар ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясининг қонуний асосларини такомиллаштириш билан боғлиқдир.

Ўтган ҳафта яқунлари таҳлил қилинар экан, Қонунчилик палатаси депутатлари фаолиятининг асосий йўналишларидан бири – сайлов округидаги ишларни самарали ташкил этиш, ўз сайловчилари билан доим алоқада бўлишини таъминлаш ҳисоблангани таъкидланди.

Сайловчилар кўтарган тизимли масалаларни, турли соҳа ва тармоқлардаги муаммоларни ҳал этиш юзасидан муайян ишлар олиб борилмоқда. Аввало, мазкур масалаларни ечишнинг қонуний асосларини мустаҳкамлаш, бу борада қонунчилик ташаббуси ҳуқуқидан фойдаланган ҳолда, амалдаги қонунчиликка тегишли ўзгаришлар киритишга қаратилган жами 29 та қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш режалаштирилгани билдирилди.

Ўзбекистон ХДП фракцияси томонидан 5 та қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш кўзда тутилмоқда. Давлат бюджетидан ажратилаётган маблағлар мутаносиблигини таъминлаш бўйича амалдаги қонунчиликка ўзгариш киритишни назарда тутувчи "Сиёсий партияларни молиялаштириш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси ана шулар жумласидандир.

ЎЗХДП МУРОЖААТЛАР ТИЗИМЛИ ҲАЛ ЭТИЛИШИ ТАРАФДОРИ

Мажлисида Инсон ҳуқуқлари бўйича вакил (Омбудсман)нинг 2023 йилдаги фаолияти тўғрисидаги ҳисоботи

эшитилди.

Қайд этилишича, 2023 йилда Омбудсманга Ўзбекистон Республикаси фуқаролари, хорижий давлатлар фуқаролари ва омбудсманлари, фуқаролиги бўлмаган шахслар, жамоат ташкилотлари ва бошқа юридик шахслардан келиб тушган мурожаатлар 18622 тани ташкил этди. 2022 йилга нисбатан ўсиш кузатилган. Мурожаатларнинг энг кўпи, яъни 3600 таси ижтимоий масалалар билан боғлиқ.

Биринчидан, вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда мурожаатларни батафсил ўрганиш, масалани узил-кесил ҳал этишдаги фаоллиқни ошириш лозим. Бунинг учун Омбудсман фаолияти билан боғлиқ қонун ҳужжатларини такомиллаштиришга эътибор қаратиш талаб этилади.

Иккинчидан, Омбудсманга 2023 йилда мурожаатларнинг энг кўп қисми – 30 фоизи фуқароларнинг ижтимоий ҳуқуқ ва эркинликлари билан боғлиқ

бўлганлиги мурожаатларни асосан маҳаллий даражада кўриб чиқиб, ижросини таъминлаш Омбудсман фаолиятининг асосий йўналиши бўлиши муҳимлигини кўрсатмоқда. Ҳисоботдаги рақамлардан кўриниб турибдики, ҳудудий вакиллар томонидан давлат органлари ва ташкилотларига, уларнинг мансабдор шахсларига кўриб чиқилиши мажбурий бўлган ариза ва даъво аризалари бўйича тақдимномалар ҳамда тавсиявий ҳусусиятга эга хулосалар киритишга сиёсий ирода етишмаяпти. Мазкур соҳада маҳаллий Кенгашлардаги депутатлик корпуси билан ҳамкорликни кучайтириш жуда муҳим, деб ҳисоблаймиз.

Учинчидан, Омбудсманнинг жазони ижро этиш муассасаларида ўрнатилган "Омбудсман кути"ларига келиб тушаётган мурожаатларни таҳлил қилиш, уларни қонунчиликда белгиланган муддатларда кўриб чиқиш тавсия этилади.

Мажлисида Омбудсман ҳисоботи қўллаб-қувватланди.

ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ РАД ЭТИЛДИ

Қонунчилик палатасининг мажлиси бир маромда ўтмаслиги маълум. Бир шахснинг қарашлари бошқа бир фикрга қарама-қарши бўлса-да, аксарият ҳолларда қонун лойиҳаларини кўпчилик овоз билан маъқуллаш ҳолати кузатилади. Бироқ бу галги мажлисида депутатларнинг аксарияти жарималар билан боғлиқ масала кўтарилган қонун лойиҳасига қарши чиқди, овоз бермади ёки бетараф бўлди.

Гал шундаки, мажлисида "Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига қўшимча ва ўзгаришлар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси биринчи ўқишда кўриб чиқилди.

Унга биноан жисмоний ва юридик шахсга тегишли бўлган транспорт воситаларидан фойдаланиб, содир этилган йўл ҳаракати қоидалари бузилгани махсус автоматлаштирилган фото ва видео қайд этиш техника воситалари орқали аниқланган тақдирда, транспорт воситаларини фуқаролик-ҳуқуқий тартибда фойдаланиш ҳуқуқини олган ҳамда ушбу транспорт воситаларидан фойдаланаётган шахслар ёки мулк эгалари маъмурий жавобгарликка тортилишини белгилаш назарда тутилмоқда.

Мазкур меъёр давомли ва қизғин муҳокамаларга сабаб бўлди. Масъул кўмита томонидан қонун лойиҳасини биринчи ўқишда қабул қилиш таклиф этилди. Аммо депутатлар томонидан ушбу нормага доир турли фикрлар билдирилиб, ноаниқлик, турли талқинлар, коррупция ҳолатлари келиб чиқиши мумкинлиги қайд этилди. Қизғин муҳокамалардан сўнг қонун лойиҳаси овозга қўйилди ва етарли овоз тўпламагани туфайли рад этилди.

Фикрларни кузатар экансиз, таклиф этилаётган меъёрларни кимдир мантиқсиз, деб баҳолаша, яна биров унинг қанчалар аҳамиятли эканини мисоллар билан исботлашга ҳаракат қилди. Партиялар ҳар хиллиги уларнинг мақсад ва ғоялари ҳам турлича эканини аниқлади. Шундан келиб чиқиб, депутатлар қонун лойиҳаларига муносабат ҳамда таклифларини билдириши тайин.

Фикрлар хилма-хиллиги қонунларга турли нуқтадан қараш ва уларни шу асосида баҳолаш имконини юзага келтиради.

Зилола УБАЙДУЛЛАЕВА,
Ўзбекистон ХДП Ахборот хизмати раҳбари.

Улуғбек ИНОЯТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги Ўзбекистон ХДП фракцияси раҳбари, партия Марказий Кенгаши раиси:

— Фракцияимиз Омбудсман ҳисоботини таҳлил қилиб, ўрганиб чиқди. Ўзбекистон Халқ демократик партияси фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишда, айниқса, ҳуқуқ ва имкониятлар тенглигини таъминлашда Омбудсман институтининг самарали фаолиятини муҳим, деб ҳисоблайди.

Ҳисобот даврида Омбудсман институти томонидан фуқаролар мурожаатларини кўриб чиқиш, уларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш, инсон ҳуқуқларини кафолатловчи қонунчилик базасини мустаҳкамлаш борасида салмоқли ишлар амалга оширилган.

Халқ демократик партиясининг фракцияси мурожаатларни ҳал этиш, қийноқларга қарши курашиш, фуқароларнинг ҳуқуқларини қатъий ҳимоя қилиш бўйича кўрилаётган чораларни кучайтириш бўйича келгусида айрим масалаларга алоҳида эътибор қаратиши зарур, деб ҳисоблайди.

» **Ўзбекистон ХДП фракцияси томонидан 5 та қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш кўзда тутилмоқда. Давлат бюджетидан ажратилаётган маблағлар мутаносиблигини таъминлаш бўйича амалдаги қонунчиликка ўзгариш киритишни назарда тутувчи "Сиёсий партияларни молиялаштириш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси ана шулар жумласидандир.**

ЯНГИ РУКН: ДАСТУР ВА АМАЛ

ҲАЁТ УЧУН ЗАРУР

2
қадам

2019 йилги ПАРЛАМЕНТ ВА МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАРГА САЙЛОВЛАРДАН СЎНГ ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ ДЕПУТАТЛИК КОРПУСИ ОРҚАЛИ АМАЛГА ОШИРИШНИ РЕЖАЛАШТИРГАН 12 ҚАДАМДАН ИБОРАТ АСОСИЙ ДАСТУРИЙ МАҚСАДЛАРИНИ БЕЛГИЛАБ ОЛГАН ЭДИ. ГАЗЕТАМИЗНИНГ АВВАЛГИ СЕНИДА БИРИНЧИ ҚАДАМ (ЯШАШ МИНИМУМИНИ БЕЛГИЛАШ ТАРТИБИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ ВА ҲАЁТГА ЖОРИЙ ЭТИШ) ҲАҚИДА АТРОФЛИЧА МАЪЛУМОТ БЕРИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛГАН ЭДИК. БУ СОНДА ИККИНЧИ ҚАДАМ ҲАҚИДА ГАПЛАШМОҚЧИМИЗ.

МАҚСАД ҲАР БИР ИНСОННИНГ ҲАЁТИЙ ЗАРУР ИЖТИМОЙ ХИЗМАТЛАРДАН БЕПУЛ ФОЙДАЛАНИШИНИ ҚОНУНЧИЛИК ДАРАЖАСИДА ВА РЕАЛ ҲАЁТДА КАФОЛАТЛАНИШИГА ЭРИШИШ ЭДИ. ХУСУСАН, ФУҚАРОЛАРНИНГ ТАЪЛИМ ОЛИШ, ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ, МАЛАКАЛИ ЮРИДИК ХИЗМАТДАН ФОЙДАЛАНИШ ҲУҚУҚЛАРИНИ КАФОЛАТЛАШ КЎЗЛАНГАН ЭДИ.

ИЖТИМОЙ ХИЗМАТЛАР ЎЗИНИМА?

Бугунги кунда ижтимоий хизматлар соҳаси замонавий фуқаролик жамиятининг ўзига хос институти сифатида намоён бўлмоқда. Ижтимоий хизматларнинг институтлашуви масаласи хорижий давлатлар ижтимоий-иқтисодий ривожланиш концепцияларида ҳам ўз аксини топмоқда.

Давлат ва одамлар ўртасидаги муносабатлар кейинчалик профессионал характерга эга бўлган ижтимоий хизматларга айланади. Ижтимоий хизматлар деб асосан соғлиқни сақлаш, фан, таълим, маданият каби соҳаларда кўрсатиладиган хизмат турларига айтади. Улар очиклик, шаффофлик, ошкоралик тамойилларига таянади.

Ижтимоий хизматлардан бепул, бемалол фойдаланиш имкониятини яратиш дегани ҳамма нарса текин бўлсин деган мазмундан, ожиз мафқурадан бутунлай йироқ.

Бу ўринда асосий масала фуқароларнинг ижтимоий ҳолати, келиб чиқиши, иқтисодий имкониятларидан қатъи назар, уларга Конституциядаги ҳуқуқларини амалга ошириш учун шароит яратилиши билан боғлиқдир.

Масалан, бола қандай оилада туғилмасин, бошланғич ва мактаб таълимини олиши зарур, буни давлат кафолатлайди.

Инсон бемор бўлиб ҳаётига хавф юзага келганда, давлат соғлиқни сақлаш тизими орқали уни ҳимоялаш чораларини кафолатлаши мумкин.

Инсон шаъни, кадр-қимматини асраш, ўзини ҳимоя қилишга муҳтож бўлиб қолганда, ижтимоий, иқтисодий ҳолатидан қатъи назар, унинг устувор ҳуқуқлари ҳимояланиши зарур.

Бошқачасига айтганда, давлат томонидан кафолатланган ижтимоий хизматлар давлат ва жамиятни ўзаро ишонч, масъулият билан боғлаб турувчи муҳим институтлардан биридир.

Халқ демократик партияси кўзлаган мақсад ҳуқуқлар ва имкониятлар тенглиги деган ҳаётий тамойилга, халқимизнинг тарихий турмуш тафаккурига асослангани яққол тушунарли.

МАҚСАД ҚАНЧАЛИК АМАЛГА ОШДИ?

Ижтимоий хизматлар бўйича Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 4 августда "Аҳолига давлат ижтимоий хизматлари ва ёрдам тақдим этиш тартиб-таомил-

ларини автоматлаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида" қарори қабул қилинди. Унга кўра, "Ижтимоий ҳимоя ягона реестри"да рўйхатга олинган оилаларга бепул ёки имтиёзли шартларда қатор ижтимоий хизматлар ва ёрдамлар кўрсатилиши йўлга қўйилди.

Жумладан:

- давлат мактабгача таълим муассасаларида ота-оналар тўловидан озод этиш;
- мактабгача таълим муассасаларида ўрнатилган миқдорларда ота-оналар тўловини тўлаш;

- умумий ўрта таълим мактабларида дарсликлар ижара тўловларидан озод этиш;
- умумий ўрта таълим мактаблари ўқувчилари учун қишқи кийим-бош бериш;

- айрим фанларни ўқитишга ихтисослаштирилган умумий ўрта мактаблар ўқувчиларини овқатланиш харажатларидан озод этиш;

- санъат мактаблари, мусиқа мактаблари, «Баркамол авлод» марказлари ва бошқа мактабдан ташқари таълим муассасаларида ўқиш харажатларидан озод этиш;

- кам таъминланган оилаларнинг ногиронлиги бўлган аъзоларини протез-ортопедия мосламалари билан таъминлаш;

- ихтисослаштирилган тиббиёт муассасаларида бепул махсус (амбулатор ёки кундузги) тиббий ёрдам кўрсатиш бўйича йўлланма (ордер) олиш каби ижтимоий хизматлар белгиланган.

- "Ижтимоий ҳимоя ягона реестри" ахборот тизими нафақат ижтимоий хизматлар ва ёрдамнинг манзиллигини ошириш имконияти, балки, ҳар қандай мураккаб шароитда ҳам аҳолининг эҳтиёжманд қисмини қисқа муддатларда аниқлаш, уларни давлат томонидан манзилли қўллаб-қувватлашнинг шаффоф ва самарали воситасига айланиб борапти.

ТАЪЛИМ ҲУҚУҚИ БЎЙИЧА

Ўзбекистон аҳолисининг деярли 60 фоизини 30 ёшгача бўлган ёшлар ташкил қилишидан мамлакатимиз раванқи учун таълимнинг аҳамияти нечоғлик эканини англаш қийин эмас. Демак, юртимизда таълимнинг узвийлиги, сифати, ҳамма учун тенг имконият яратилгани жуда муҳим.

Шу сабабдан Ўзбекистон Республикаси янгиланган Конституциясининг 50-моддасида "Ҳар ким таълим олиш ҳуқуқига эга" эканлиги, давлат бепул умумий ўрта таълим ва бошланғич профессионал таълим олишни кафолатлаши белгиланди.

Ўйлаб қаралса, ижтимоий хизматлар кафолатланаётгани учун миллионлаб одамлар ҳуқуқларидан фойдаланиш имкониятига эга бўлмоқда. Оғир вазиятлардан чиқмоқда, турмуши яхшиланмоқда. Бу бутун давлат ва жамиятимизнинг ҳам улкан ютуғидир.

2020 йилда Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги қонуни қабул қилинди.

Қонуннинг 5-моддасига кўра, жинси, irqи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахсий ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, ҳар кимга таълим олиш учун тенг ҳуқуқлар кафолатланади. Фақат қонун эмас, ҳаётда реал натижалар ўсиб бормоқда.

Яқинда Президент бошчилигида ўтказилган йиғилишда қувонарли рақамлар айтилди. 3-6 ёшли болаларни мактабгача таълим билан қамров даражаси 2017 йилги 27 фоиздан 2023 йилда 72 фоизга етган. Олий таълимдаги қамров эса 9 фоиздан 42 фоизга етган.

Ўзбекистонлик миллионлаб болалар 10 мингдан ортиқ мактабларда бепул таълим олмақда.

ТИББИЁТ СОҲАСИ БЎЙИЧА

Мамлакатимизда аҳоли соғлиғини муҳофаза қилиш ва мустаҳкамлаш масаласига давлат сиёсати даражасида эътибор қаратилаётгани бежиз эмас. Халқ саломатлиги, миллат генофонди мустаҳкамлиги шу давлатнинг катта бойлиги саналади.

Статистика агентлиги маълумотларига кўра, Ўзбекистон аҳолиси 2024 йил 1 январь ҳолати бўйича 36 799 800 кишини ташкил этади. Рақамлар мамлакатимизда инсон ресурслари шиддат билан ўсаётганини кўрсатмоқда.

Бош Қомусимизнинг 48-моддасида ҳар ким соғлиғини сақлаш ва малакали тиббий хизматдан фойдаланиш ҳуқуқига эгаллиги, Ўзбекистон Республикаси фуқаролари тиббий ёрдамнинг кафолатланган ҳажмини қонунда белгиланган тартибда давлат ҳисобидан олишга ҳақи эканлиги белгилаб қўйилган.

Давлат ҳисобидан кафолатланган тиббий хизматни ривожлантириш мақсадида 2021 йилдан бошлаб, тиббиётнинг бирламчи бўғинида аҳолини 66 турдаги, 2022 йилда эса 120 турдаги дори воситалари билан бепул таъминлаш йўлга қўйилди.

Натижада ҳозирги вақтда бирламчи зарур дори-дармонларни аҳоли тиббиётнинг

бирламчи бўғинидан олаётир.

Давлат тиббий-санитария хизматларининг кафолатланган ҳажми доирасида қуйидагиларни ўз ичига олувчи бепул тиббий хизмат кўрсатилишини таъминлайди:

- шошилич, кечиктириб бўлмайдиган тиббий ёрдам кўрсатиш;
- соғлиқни сақлашнинг бирламчи бўғинида ва қатор давлат даволаш-профилактика муассасаларида, аввало, қишлоқ жойларда тиббий хизмат кўрсатиш;
- қатор юқумли касалликларга қарши аҳолини иммуналаштириш ва вакцинациялаш;
- ижтимоий аҳамиятга эга бўлган ва атрофдагилар учун хавф туғдирадиган касалликлар (сил, онкологик, рухий, наркологик, эндокринологик касалликларга чалинган беморлар ва касб касалликларига чалинган шахслар) бўйича ихтисослаштирилган тиббий ёрдам;
- болаларни текширувдан ўтказиш ва даволаш (пулли шифохоналардан ташқари);
- 15-17 ёшли ўсмирлар ва чақирув комиссиялари йўналишлари бўйича чақирув ёшидаги (18-27 ёшли) шахсларни текширувдан ўтказиш ва даволаш;
- туғруқ вақтида ёрдам берадиган хизматларни кўрсатиш (пулли муассасалардан ташқари);
- имтиёзли тоифага мансуб беморлар (ногиронлиги бўлган шахслар, уруш фахрийлари, тўлик етимлар)ни давлат даволаш-профилактика муассасаларида даволаш каби бепул тиббий хизматлар олиш имконияти яратилган.

Бундан ташқари, ихтисослаштирилган марказларда бепул даволанадиган касалликлар рўйхати шакллантирилиб, тиббий ёрдам учун йўлланма электрон навбат асосида берилиши йўлга қўйилди. Сўғурта тизимида асосан маблағлар шифохонага эмас, балки аниқ беморга ажратилмоқда.

ЮРИДИК ЁРДАМ БЎЙИЧА

2023 йил июнь ойида "Давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатиш тўғрисида"ги қонун қабул қилинди.

Қонуннинг 9-моддасида қуйидаги жисмоний шахслар давлат ҳисобидан юридик ёрдам олиш ҳуқуқига эгаллиги белгиланган. Булар:

1) кам таъминланган шахслар, агар улар: фуқаролик ишлари бўйича даъвогарлар ёки жавобгарлар;

маъмурий ишлар бўйича аризачилар; маъмурий қамоқ тарзидаги маъмурий жазо назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарлиқни содир этган шахслар; жиноят ишлари бўйича гумон қилинувчилар, айбланувчилар, судланувчилар, шунингдек, маҳкумлар бўлса;

2) рухий ҳолати бузилган жисмоний шахслар, уларга «Психиатрия ёрдами тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ психиатрия ёрдами кўрсатилаётганда;

3) ўз ҳуқуқлари бузилган, «Хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунида назарда тутилган хотин-қизлар ва эркекларнинг тенг ҳуқуқлиги бузилганлиги муносабати билан судга мурожаат қилган жисмоний шахслар;

4) Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодексига мувофиқ жиноят иши бўйича адвокат иштирок этиши шарт бўлган тақдирда, гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи давлат ҳисобидан бепул юридик ёрдам олиш ҳуқуқига эга бўлди.

Қатор меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларда ҳам юридик ёрдамдан фойдаланиш кафолатлари мустаҳкамланган.

АСОСЛИ ХУЛОСАЛАР

Биринчидан, эътибор берсак, муҳим ижтимоий хизматлар кўрсатилиши билан боғлиқ ҳужжатлар кейинги 4-5 йил ичида қабул қилиниб, ҳаётга жорий этилмоқда.

Иккинчидан, муҳтож одамлар керак пайтда зарур хизматлардан фойдаланиш имкониятига эга бўлмоқда. Бу давлатнинг нафақат масъулияти, балки иқтисодий куч-қудрати ҳам халқимиз эҳтиёжларига муносиб даражада ошаётганини билдиради.

Факт ва далиллар Халқ демократик партияси дастурида белгилаб олган ҳар бир инсоннинг ҳаётий зарур ижтимоий хизматлардан бепул фойдаланишини қонунчилик даражасида ва реал ҳаётда кафолатланиши мақсадида босқичма-босқич эришаётганини кўрсатмоқда. Ҳали олдинда вазифалар кўп, депутатлар, партия фаоллари буни яхши тушуниб, масъулиятини ҳис этиб турибди, деган умиддамиз.

Ўйлаб қаралса, ижтимоий хизматлар кафолатланаётгани учун миллионлаб одамлар ҳуқуқларидан фойдаланиш имкониятига эга бўлмоқда. Оғир вазиятлардан чиқмоқда, турмуши яхшиланмоқда. Бу бутун давлат ва жамиятимизнинг ҳам улкан ютуғидир.

Аҳмад ҚУРБОНОВ,
"Ўзбекистон овози" муҳбири.

КУЧЛИ КЕНГАШ, ХИСОБДОР

ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНИ ҲАҚИДА

ДЕМОКРАТИК ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ, КУЧЛИ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ АСОСЛАРИНИ МУСТАҲКАМЛАШ БИР ҚАТОР ОМИЛЛАРГА БОҒЛИҚ. БУНИНГ УЧУН, АВВАЛО, ҲОКИМИЯТЛАР ВАКОЛАТЛАРИ БЎЛИНИШИ ТАМОЙИЛИ, ИЖРО ВА ВАКИЛЛИК ОРГАНЛАРИ ЎРТАСИДА БИР-БИРИНИ ТИЙИБ ТУРИШ МЕХАНИЗМИ ИШЛАШИ МУҲИМ. БУСИЗ ДАВЛАТ, ЖАМИЯТ, ОДАМЛАР ҲАМ КАТТА ЎЗГАРИШЛАРДАН ЎТИШИ ҚИЙИН.

“ЎЗБЕКИСТОН – 2030” СТРАТЕГИЯСИДА ҚОНУН УСТУВОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ, ХАЛҚ ХИЗМАТИДАГИ ДАВЛАТ БОШҚАРУВИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ, КУЧЛИ ДАВЛАТДАН – КУЧЛИ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ САРИ ДЕГАН МУҲИМ ТАМОЙИЛНИ АМАЛГА ОШИРИШ БЎЙИЧА СТРАТЕГИК ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАНГАН.

УШБУ МУҲИМ ВАЗИФАЛАРНИ БАЖАРИШ, ЯНГИЛАНГАН КОНСТИТУЦИЯ НОРМАЛАРИНИ ТЎЛАҚОНЛИ РЎЁБГА ЧИҚАРИШ, ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ ВА БОШҚАРУВИ ТИЗИМИНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШ БЎЙИЧА НАВБАТДАГИ ДАДИЛ ҚАДАМЛАР ТАШЛАНМОҚДА. БУ УЗОҚ КУТИЛГАН ҚАДАМЛАР ЭКАНИНИ АЛОҲИДА ТАЪКИДЛАШ ЖОИЗ.

«МАҲАЛЛИЙ ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ ОРГАНЛАРИ ФАОЛИЯТИНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ. БУ ФАРМОН БУТУН МАМЛАКАТИМИЗДА ТЕЗ ОВОЗА БЎЛДИ, УЛКАН ҚўЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШГА ЭРИШДИ.

ҲУЖЖАТГА КўРА, МАҲАЛЛИЙ ДАВЛАТ БОШҚАРУВИДА ВАКИЛЛИК ВА ИЖРО ЭТУВЧИ ОРГАНЛАРИНИНГ ВАКОЛАТЛАРИ БИР-БИРИДАН АЖРАТИЛАДИГАН БЎЛДИ. БИР НЕЧА ЙИЛЛАРДАН БУЁН МУҲОКАМА МАВЗУСИ БЎЛИБ КЕЛАЁТГАН УШБУ АМАЛИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ЎЗГАРИШЛАР, ЯНГИЛАНИШЛАР НИҲОЯТ АМАЛГА ОШМОҚДА. БУ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ЗАМОНАВИЙ ДАВЛАТЧИЛИКНИНГ КАТТА, ТАРИХИЙ ЮТУҚЛАРИДАН БИРИ ЭКАНИ ТАЪКИДЛАНМОҚДА.

2017 ЙИЛДАН БОШЛАНДИ...

2017 йил. Эсингизда бўлса, шунгача Тошкент шаҳри туманларида Кенгашлар йўқ эди. Конституциянинг 99-моддасига ўзгартириш киритилди. Шу йилнинг ўзида Тошкент шаҳар туман Кенгашларига сайловлар бўлиб ўтди ва туманларда ҳам Кенгашлар иш бошлади. Айнан шу йилдан ижро органлари раҳбарлари, шу жумладан, соғлиқни сақлаш, адлия, ички ишлар органлари раҳбарлари ва прокурорларнинг Кенгашлар олдида ҳисобот ва ахборот бериш тизими йўлга қўйилди.

2020 йил. “Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида”ги Қонунга киритилган ўзгартишга кўра, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгаши фаолиятига ташкилий-техникавий ва бошқа жиҳатлардан хизмат кўрсатиш вазифаси ҳокимликлар аппаратидан тегишли халқ депутатлари Кенгаши котибияти зиммасига ўтказилди.

2021 йил. 6 ноябрь куни ўтказилган Олий Мажлис палаталари қўшма мажлисида давлатимиз раҳбари шундай деган эди:

“Ривожланган демократик мамлакатлар тажрибасидан келиб чиқиб, жамият ва давлат бошқарув тизими айрим раҳбарларнинг субъектив нуқтаи назарига, содда қилиб айтганда, уларнинг кош-қовоғига қараб эмас, аксинча, мустақам ҳуқуқий мезонларга эга бўлган институтлар фаолияти орқали амалга оширилиши зарур. Бу борада олдимизда турган яна бир муҳим масала – халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари ҳамда ҳокимларнинг ваколатларини аниқ белгилашга оид қонуний асосларни яратиш вақти келди, деб ўйлайман”.

2022 йил. Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясини амалга ошириш бўйича йўл харитасидаги иккинчи ҳамда учинчи мақсад ҳам айнан шу йўналишга қаратилган эди. Яъни, халқ депутатлари Кенгашларини ҳудудлардаги муаммоларни ҳал қилишда асосий бўғинга айлантириш, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фаолиятининг институционал асосларини замон талабларига мослаштириш...

2024 йил. Жорий йилнинг 2 февраль куни “Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фаолиятининг самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги

Президент Фармони қабул қилинди.

Кўриниб турибдики, ўтган қисқа вақт ичида катта ислохотлар босқичма-босқич олиб борилди. Энг муҳими, ушбу янгиланишлар муҳит ва кайфиятни бутунлай ўзгартиришга асос бўлмоқда.

ҲОКИМЛАР НИМА ДЕЙДИ?

Фарҳод УМАРОВ,
Вобкент тумани ҳокими:

– Албатта, ҳозирги ўзгаришлар демократик муҳит ривожланиши учун хизмат қилади.

Фармонга кўра, жамият ва давлат ҳаётининг муҳим масалаларини ҳал этиш билан боғлиқ 33 та вазифа, функция ва ваколатлар маҳаллий Кенгашларга ўтказилмоқда. Яъни, “Кучли Кенгаш, ҳисобдор ва ташаббускор ҳоким” тамойили асосида амалдаги тизимни ислоҳ қилишга қаратилган қатор қондалар белгилаб берилди.

Ҳудудларда ваколатлар тақсимоти, манфаатлар мувозанати таъминланишининг ижобий томонлари жуда кўп. Бу, аввало, маҳаллий даражада демократиянинг энг муҳим талаби бўлган ҳокимиятлар бўлиниши тамойилини амалда таъминлаш, Кенгашларнинг ҳам, ҳокимларнинг ҳам масъулиятини оширишга замин яратди. Бунга ҳар бир ҳудуд раҳбари тўғри қабул қилиши керак, албатта.

Ҳокимнинг бир пайтнинг ўзида ҳам ижро органи, ҳам Кенгаш раиси вазифа-

сини эгаллаши маҳаллий даражада ҳокимиятларнинг бир-бирини тийиб туриш механизмининг бузилишига ҳам сабаб бўлиб келмоқда. Оддий мисол билан айтганда, қандай қилиб ҳоким ўзи раислик қилаётган Кенгашда “ўзи-ўзига” ҳисобот беради ва “ўзи-ўзига” баҳо беради. **Маҳаллий Кенгашга ҳисобдорлик муаммоларга ўз вақтида ечим топиш, ишга янада масъулият билан ёндашишга ундайди.**

Ушбу ўзгаришлар ҳокимлар учун ташаббускор бўлиб ишлашга қулайлик олиб келади, деб ўйлайман. Муайян ҳудуд миқёсидаги барча ваколатларнинг битта амалдор ихтиёрида бўлишидан самарадорликка эришиш қийин. Чунки, битта одам ҳамма масалага улгуриши имконсиз. Ҳудуд тараққиёти, ривож ҳокимнинг ёки яна бир-иккита амалдорнинг ҳаракатига, дунёқараши ва характерига боғлиқ қолмаслиги керак.

Ҳақиқий ҳаёт, одамларнинг кайфияти кабинетда ўтириб эмас, жойларга чиқиб, асл ҳолатни ўз кўзи билан кўрмагунча ойдинлашмайди. Бир, икки мурожаат билан муаммолар ҳақида хулоса ҳам қилиб бўлмайди. Демократик ислохотлар натижасида жойларда ижро (ҳоким) ва вакиллик (Кенгаш) органлари ўртасида “бир-бирини тийиб туриш” механизми ишлайди.

Сўнги йилларда олиб борилаётган очиқлик сиёсати ҳокимларимизни ҳам билдирилган танқидларни тўғри қабул қилиш ва улардан тўғри хулоса чиқаришга ўргатди. Бугунги кунда танқидлардан хафа бўлиб ёки танқидчиларни таъқиб қиладиган замонда эмасмиз ҳозир. Аксинча, ҳар бир вазиятда халқимиз манфаатлари нуқтаи назаридан энг тўғри қарорни қабул қилиш имконига эга бўлимоқда.

Маҳаллий Кенгашлар депутатлари ўзларининг доимий ишидан ажралмаган ҳолда депутатлик фаолиятини олиб боради. Бу уларнинг тўлақонли фаолиятига салбий таъсир кўрсатаётган омил. Кенгашларда ҳам доимий ишловчи депутатлар корпуси шакллантирилиши ҳақида таклифлар билдирилган. Бу амалга ошса, маҳаллий Кенгаш депутатлари иш самарадорлиги янада ортади, деб умид қиламан.

Гавҳар АЛИМОВА,
Каттақўргон шаҳар
ҳокими, сенатор:

– Кучли фуқаролик жамиятини қарор топтириш учун маҳаллий Кенгашларни кучайтиришимиз керак. Бу исбот талаб қилмайдиган ҳақиқатдир. **Маҳаллий Кенгашлар кучайса, ислохотлар жойларда янада натижадор бўлади.**

Бундан буён ҳудудга алоқадор кўплаб масалаларни ҳал қилишда депутатларнинг ўрни ҳамда мавқеи ошади, Кенгашлар жойлардаги муаммоларни ҳал қиладиган асосий бўғинга айланади. Асосий бўғин, деганда катта мазмун қамраб олинапти.

Айтайлик, маҳаллий Кенгаш мажлиси ва сессия ўтказса, ижро ҳокимияти органлари ҳисоботини эшитса, ундан реал натижа чиқиши керак. **Камчиликлар сохта ҳисоботлар ортга яширинмаслиги лозим. Бу масалада депутатларнинг ҳам ўзига, ҳам ҳокимиятга муносабати бутунлай ўзгариши талаб этилади.** Бу ўзгариш уларнинг ҳокимият Кенгашдан алоҳида орган ва ҳисобдор эканини ҳис қилишдан бошланади.

Ҳудудларда учраётган камчиликларнинг асосий сабабларидан бири депутатларнинг таъсир кучи пастигида кўринади. Эндиликда маҳаллий Кенгашларнинг ваколат доираси кенгайтирилмоқда. Таълим, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, шаҳарсозлик, транспорт

МАҲАЛЛИЙ ДАВЛАТ БОШҚАРУВИДА ВАКИЛЛИК ВА ИЖРО ЭТУВЧИ ОРГАНЛАРИНИНГ ВАКОЛАТЛАРИ БИР-БИРИДАН АЖРАТИЛАДИГАН БЎЛДИ. БИР НЕЧА ЙИЛЛАРДАН БУЁН МУҲОКАМА МАВЗУСИ БЎЛИБ КЕЛАЁТГАН УШБУ АМАЛИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ЎЗГАРИШЛАР, ЯНГИЛАНИШЛАР НИҲОЯТ АМАЛГА ОШМОҚДА. БУ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ЗАМОНАВИЙ ДАВЛАТЧИЛИКНИНГ КАТТА, ТАРИХИЙ ЮТУҚЛАРИДАН БИРИ ЭКАНИ ТАЪКИДЛАНМОҚДА.

ва ҳудуднинг инфратузилмасини ривожлантиришга қаратилган қатор ваколатлар Кенгашлар ихтиёрига ўтказилмоқда.

Маҳаллий Кенгашга унинг депутатлари орасидан қонунга мувофиқ сайланадиган раис бошчилик қилади. Бу йил – сайлов йили. Қонунчилигимизга кўра, маҳаллий Кенгашлар томонидан қўйилаётган ваколатлар ажратилиши масаласи амалга ошади. Ҳусусан, 2024 йилги сайлов якунлари бўйича дастлаб вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларида, 2026 йилдан эса туман (шаҳар) Кенгашларида Кенгаш раислари ва ҳокимлар алоҳида-алоҳида фаолият юритишни бошлайди. Демак, маҳаллий Кенгаш депутатлари ўз сайловчиларини қийнаб турган муаммолар юзасидан ижро органига истиҳола қилмасдан мурожаат қилиш, сўраш имкониятига эга бўлади.

Дарҳақиқат, ҳар қайси маҳаллий бошқарув органларининг асосий мақсади мамлакатдаги ислохотлар самарасининг энг қуйи поғонага қадар етиб боришни таъминлаш саналади. Қолаверса, давлат тараққиётида ўсиш нуқталарининг қамрови ҳам айнан маҳаллий бошқарувнинг нечоғли самарали ташкил этилганига боғлиқ.

Тизимда бўлаётган ўзгариш ва янгиланишлар ваколат ва вазифаларнинг маҳаллий вакиллик органлари ҳамда ижро этувчи ҳокимият органлари ўртасида аниқ тақсимланишига асос бўлади. Ҳисобдорлик ва жавобгарлик ошади. Бу масъулият, ишга ёндашув кучаяди, дегани.

Қаном СОБИРОВ,
Жомбой тумани ҳокими:

– Аввалги таҳрирдаги Конституциямизда гарчи ҳокимият қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд тизимидан иборат, дея белгиланган бўлса-да, бу тамойил маҳаллий даражада нотўғри ишлади. Яъни, **бир шахс ҳам биринчи, ҳам иккинчи ҳокимиятга раҳбарлик қилди.** Оқибат, аксарият масалаларда Кенгаш томонидан ташланаётган қадамлар бир кишининг иродасига боғлиқ бўлиб қолди. Аслида бу демократик принципнинг жиддий бузили-

ВА ТАШАББУСКОР ҲОКИМ

ҲОКИМ ВА СЕНАТОРЛАР ҚАНДАЙ ФИКРДА?

ши саналади. **Кимгадир ёқиш-ёқмаслигидан қатъи назар, маҳаллий Кенгаш ўша ҳудуднинг энг юқори органи бўлиши керак. Унинг олдида ҳокимлар ҳам ҳисобдор бўлиши шарт.**

Яна бир мисол. Шу пайтга қадар бирорта корхона ташкил этиш учун ер ажратиш тўғрисида ҳоким қарор чиқарган. Лекин энди тартиб бўйича корхона ва ташкилотларни очиш учун ажратиладиган ер майдонлари бевосита маҳаллий Кенгашлар депутатлари томонидан муҳокамага кўйилади ва қарор қабул қилингандан кейин ер ажратилади. Бу нима дегани? Масалан, туманда 30 нафар депутат бўладиган бўлса, 30 кишидан 30 хил фикр чиқади. Муҳокамалар жараёнида ер ажратилиши керакми ёки йўқми, деган хулосага келинади. Бу бир кишининг хоҳиш-иродаси эмас, аҳоли ишонч билдириб сайланганларнинг фикр-мулоҳазалари ва қабул қилган қарори бўйича амалга оширилади.

Бир сўз билан айтганда, маҳаллий Кенгашлардаги депутатлар йиллар давомида таъкидлаб келган масала узил-кесил ҳал бўлади. Ижро органи вакиллик органи билан аралаш тизимда фаолият юритмайди. Ижро ҳокимияти органи вакиллик органи ҳисобдор бўлади ва бошчилик қила олмайди. Бу бизга нима беради? Аввало, демократик тамойиллар асосида назорат функцияларининг ривожланишига олиб келади.

БОЁВУТДА ЯХШИ ТАЖРИБА БОР

Эсингизда бўлса, бундан 2 йил олдин Боёвут туманида бу масалада ҳам дадил, ҳам тарихий қадам ташланган эди. Ушанда халқ депутатлари Кенгашига биринчи марта ҳоким раҳбарлик қилмайдиган бўлди. Сирдарё вилояти Боёвут тумани ҳокими Дилфуза Ўролова халқ депутатлари Кенгаши раиси мақомини депутатларга топширганди. Бу мамлакатимиз тарихида халқ вакиллари ўтирайдиган Кенгашга ҳоким эмас, депутат бошчилик қилаётган биринчи ҳолат эди. Тажриба нимани кўрсатди? Туман ҳокими **Дилфуза Ўролова** шу ҳақида бизга қуйидагиларни гапирди:

Дилфуза ЎРОЛОВА
Боёвут тумани ҳокими:

– Ҳозир туман Кенгашига депутат Облоқул Исанов раислик қилапти. Кенгашга 2 та хона ажратилган. Ишлаш учун барча шароитларни яратиб берганимиз. Замонавий компьютер, техникалар билан таъминланган.

Ўтган вақт давомида мен сессияларда туман ҳокими эмас, депутат сифатида, халқ сайлаган вакил сифатида иштирок этдим. **Биринчи сектор раҳбари сифатида Кенгаш мажлисларида секторлар қаторида пастда ўтириб, ҳолис ҳисобот топшираман. Барча депутатлар каби ўз фикр ва мулоҳазаларимни, вақти келганда танқидий фикрларимни айтишга, камчиликларни очиб-ойдин таҳлил қиламан.**

Чиндан ҳам, ўйлаб қаралса, ҳоким ўзи ҳисобот берадиган органга раҳбарлик қилиши бироз мантиқсизлик эди. Бу эса депутатларнинг норма ижодкорлиги, халқ вакиллиги, депутат назоратини амалга оширишда ташқи босимга учрашига олиб келиши мумкин эди. Шунингдек, кўп ҳолларда ҳокимларнинг ҳаққоний ҳисобот беришига тўсқинлик қиларди. **Айтишимиз керакки, бу депутатларимизнинг жонланишига, ўзини кўрсатиб ишлашига катта туртки бўлди. Камчиликларимизни ўз вақтида билиб, уларни тузатиб борсак, халқни кўпроқ рози қилиб**

ишлашимизга имкон бўлади.

Ушанда қабул қилган бу тарихий қароримиз масъулиятимни, ишга ёндашишни икки ҳисса оширишни чуқур ҳис қилган эдим. Чунки олдимда маҳаллий Кенгашга ҳисоб беришдек катта вазифа турибди. Шунга яраша ҳаракат қилишим, депутатларнинг барча саволларига “мана натижа”, деб жавоб беришим керак эди-да. **Ўтган 2 йил давомида амалий ишларимиз салмоғи анча ошди. Бу амалиёт яхши натижа берапти.**

Туман ҳокими сифатида ҳисобот топширганимда депутатлар ҳам, маҳаллий Кенгаш раиси ҳам назорат-таҳлил натижалари бўйича кўп саволлар беришади, муаммоларни ҳамфикр бўлиб, ҳолис кўриб чиқамиз, ўткир ва асосли таклифлар тайёрлаймиз.

Бизда сессиялар баҳс-мунозара билан ўтади, ҳеч бир масала шунчаки, юзаки муҳокама этилмайди. Чунки Кенгаш раиси жуда қаттиққўл инсон, муаммонинг илдизига етиб боргунча қўймайди. Мен ҳоким сифатида ҳисобот топширганимда ҳам кескин саволлар беришади, шуни ҳис қилиб, ҳар доим ҳисоботга яхшироқ тайёрланишга ҳаракат қиламан, қишлоқ ва маҳаллалардаги муаммоларнинг ичига кириб ўрганамиз, уларни ҳал қилиш чораларини кўраемиз.

Тolibжон МАДУМАРОВ,
Сенатнинг маҳаллий ҳокимият вакиллик органи фаолиятини кучайтиришга кўмаклашувчи комиссия раиси:

– Давлат раҳбарининг ташаббуси билан босиқма-босиқ халқаро андозаларга мутлақ мос тизим юзага келмоқда.

Вазифа ва ваколатлар бўлинишига сабаб кўп жойларда кўп нарсалар эшитилмасдан, ахбороти таҳлил қилинмай қолиб келаётган эди. Энди эса ҳар бир ҳудуддаги биринчи раҳбарнинг шахсан ўзи Кенгаш олдида ҳисобдор бўлади. Бунинг учун меҳнат, хоҳиш, ирода ва ташаббус керак бўлади.

Шу кунгача маҳаллий Кенгашларга раҳбарлик қилган аксар ҳокимлар “мен ҳокимман”, “мен назорат қиламан”, “бу менинг ишим” деган қараш билан иш олиб борган. Натижада кўп-кўп масалалар ҳокимнинг “мен жавоб бераман” деган вазлари билан кўрилмасдан қолиб кетарди. Баъзи вақтларда “сен-менга” ҳам борилган. Ҳоким Кенгаш раҳбари бўлгани учун кўп масалалар яшириб келинган.

Мазкур ҳолат давлат раҳбарининг эътиборидан четда қолмади. Ҳоким Кенгаш раислигини қойиллатиб қўймаётгани, ўзини эҳтиёт қилаётгани ва жазолантирмаётгани сабабли маҳаллий Кенгаш раҳбари депутатлар орасидан сайланиши зарур деган қараш юзага келди ва жорий йил куз ойларида айна ушбу тизимга ўтилади. **Ана шунда масалалар очиб қолмайди.**

Иккинчидан, маҳаллий Кенгашларга маҳаллий ҳокимликлар, ҳудуддаги давлат органи ва ташкилотлари ҳисоботларини эшитишда мазмунан яқин соҳаларда ўзаро такрорланувчи вазифалар юкланганлиги сабабли уларни қайта кўриб чиқиш, мақбуллаштириш ҳамда тизимлаштириш зарурати мавжуд эди.

Фармон билан йиллар давомида маҳаллий Кенгашлар зиммасига юкланиб келинган қатор ваколат ва функциялар тизимлаштирилмоқда. Кенгашлар олдида тегишли ҳудудда фақатгина ҳоким, шунингдек, ҳудудий давлат органининг биринчи

Масалан, туманда 30 нафар депутат бўладиган бўлса, 30 кишидан 30 хил фикр чиқади. Муҳокамалар жараёнида ер ажратилиши керакми ёки йўқми, деган хулосага келинади. Бу бир кишининг хоҳиш-иродаси эмас, аҳоли ишонч билдириб сайлаганларнинг фикр-мулоҳазалари ва қабул қилган қарори бўйича амалга оширилади.

раҳбарлари ҳисобдорлиги белгиланиши эса келгусида **ушбу раҳбарларнинг Кенгаш олдида ҳам сиёсий, ҳам профессионал масъулиятини янада оширишга хизмат қилади.**

Юқори палата раиси ташаббуси билан яхши амалиёт йўлга қўйилди. Биринчиси, маҳаллий Кенгаш депутатларидан ташкил топган доимий комиссиялар Сенатнинг ялпи мажлисларида қатнашишига рухсат берилди.

Яхши ташаббусларнинг яна бири энди ҳар ойда маҳаллий Кенгашлар депутатлари билан семинар ўтказиб беришга оид кўмиталаримиз ўртасида ҳамкорлик йўлга қўйилди. Масалан, жойлардаги суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш ҳудудий комиссияси нималарга эътибор қаратиши, қандай ишларни амалга ошириши юзасидан Сенатдаги айна кўмита билан ҳамкорликда фаолият олиб борилди.

Ҳар ойда жойларга чиқилганида эшитувларда, сессияларда кўтарилган масалалар қандай ҳал бўляпти, давлат дастурининг ижроси ва яна қатор йўналишлардаги ижро интизомига алоҳида эътибор қаратилади. Ҳар чоракда эса Сенат раиси доимий комиссияларнинг фаолиятига оид ахборотини эшитиши ҳам йўлга қўйилган. Ечилмай қолаётган масалаларни Сенатнинг ялпи мажлиси муҳокамасига киритиш амалиёти татбиқ этилмоқда. Бу ҳам маҳаллий Кенгашлар ролин оширади.

Яна бир гап. Сенатнинг маҳаллий ҳокимият вакиллик органи фаолиятини кучайтиришга кўмаклашувчи комиссияси барча Кенгашларни қамраб олиши имконсиз. Шундан келиб чиқиб, 14 ҳудуддаги сенаторлардан бир нафари комиссияга бириктирилади ва навбати билан Кенгашларга кўмаклашади. Айна пайтда доимий ишловчи ва ҳудудлардаги сенаторларнинг 17 нафари ушбу комиссия вазифасини бажаради. Котибиятлар сингари сенаторнинг ҳам ўз хонаси бор ва у турли мажлислар, қонунларни қабул қилиш жараёнларида масофадан иштирок этади.

Гулнора МАЪРУФОВА,
Олий Мажлис Сенати аъзоси:

– Тўғриси, маҳаллий Кенгашлар ва ҳокимиятларнинг вазифалари ўртасида бир-бирини такрорловчи жиҳатлари кўп эди. Бу эса жойлардаги муаммоларнинг вақтида ҳал этилмаслиги, етарлича эъти-

бор қаратилмаслигига олиб келарди. Бир одамнинг иккита тизимга раҳбарлик қилиши, биринчидан, аппарат фаолиятини юритишда қийинчилик туғдирарди, иккинчидан, депутатларнинг ишига ҳам тўсқинлик қилади.

Шу сабабли, аввало, ҳокимлик ва маҳаллий Кенгашнинг қайси бири нима иш қилиши билан боғлиқ функционал вазифаларини аниқлаб олиш керак. Менимча, депутат халқнинг ҳолатини, талабини, эҳтиёжини яхши билиши зарур. Ана шу юзасидан қаердаки муаммо бўлса, уни доимий комиссияда, сессияда муҳокама қилган ҳолда маҳаллий ҳокимликларга ижро учун тақдим этади.

Мана шу жиҳатдан **депутатнинг қудратини қандай кучайтириш керак, деган савол турар эди. Давлат раҳбари имзолаган фармонда эса ушбу масалалар ҳам қамраб олинган ва аниқ белгилаб қўйилган, яъни у жамоатчиликка таяниши керак.**

Шу кунгача ижро органининг ҳисоботини бирор бир ўринборни ўқиб эшиттирар эди. Ваҳоланки, ҳокимнинг ўзи ҳисобдор бўлиши депутатнинг мавқеини, ҳокимнинг эса профессионал малакасини оширади. Бундан ташқари, бу ҳисобдорлик депутатнинг хабардорлигини таъминлайди. Урганиш чоғида лойиҳалар ёки дастурлар нега бажарилмаганини аниқлаш ва уни бажариш чораларини кўриш амалиёти йўлга қўйилади.

Яна бир масала. Президент фармони билан “йўл харитаси” тасдиқланди ва манфаатдор вазирлик ва идораларга Адлия вазирлиги билан биргаликда тегишли қонунчиликдаги ваколатларни такомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш топширилди.

Таклифларни ишлаб чиқишда – жамият манфаатларига бевосита дахл қилувчи масалаларни ҳал этишга халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларнинг масъул эканлиги билан бирга, ҳокимликларнинг ҳудудни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришдаги ташаббускорлигини оширишга ҳам алоҳида эътибор қаратилади.

Кенгашларнинг ўз фаолиятини давлат ҳокимияти органидан мустақил равишда амалга ошириши қафолатланмоқда. Хусусан, эндиликда маҳаллий Кенгашлар зиммасига вазифа ва функциялар фақатгина қонун ҳужжатлари билан юкланади. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органи томонидан маҳаллий Кенгашлар фаолиятига аралаштиришга йўл қўйилмаслиги ҳам қонунан мустаҳкамланади.

Одатда, давлат ва жамият бошқарувида бирон янгилик жорий этилса, уни қўлловчилар билан бирга, унча хушламайдиганлар ҳам топилади. Лекин, ҳокимликлар ва Кенгашлар ўртасида ваколатлар мувозанатини яратиш, Кенгашни кучайтириш, ҳокимларнинг ташаббускорлигини ошириш масалалари ҳақида сўз кетганда, қўлловчилар жуда кўпчиликини ташкил этмоқда. Бу ислохотлар ўз вақтида ўтказилаётгани ва муваффақият келтиришига умидни оширмоқда.

Кўш саҳифани “Ўзбекистон ovozi” муҳбирлари Зилола УБАЙДУЛЛАЕВА ва Лазиза ШЕРОВА тайёрлади.

Катта ва КУТИЛГАН ўзгаришлар

Қишлоқ хўжалиги йилнинг тўрт фаслида ҳам меҳнатдан, машаққатлардан холи бўлмайди. Баъзан табиат инжиқлиги ўз ҳукмини ўтказса, баъзида сув ресурсларининг чеклангани фермерларни ўйлантириб қўяди. Шунинг учун соҳада ҳамма муаммоларга ечим изланади, йиллар давомида шакланган, қотиб қолган масалаларда янгилик киритишга уринилади, янги вазифалар белгиланади.

Жорий 2024 йилда ҳам мамлакатимиз қишлоқ хўжалигида куттилган ва қувонарли ўзгаришлар бўлмоқда.

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 12 февраль куни қишлоқ хўжалигида ишга солинмаган янги захираларни сафарбар этиш чора-тадбирлари муҳокамаси юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди. Унда асосий эътибор қишлоқ хўжалигида унмдорликни ошириш, таннархни камайтириш, сувни тежашга қаратилиб, галдаги вазифалар белгиланди.

Маълум бўлишича, 2023 йилда соҳада ишлаб чиқариш 4,1 фоизга ўсиб, 426 триллион сўмни ташкил қилган. Экспорт эса қарийб 2 миллиард долларга етган. 152 минг гектар боғ ва тоқзорлар барпо этилиб, 185 минг тонна мева-сабзавот, 31 минг тонна гўшт ва 485 минг тонна сутни қайта ишлаш қувватлари ишга туширилган.

Юртимизда бир гектар майдондан олинладиган ўртача ҳосил илгор мамлакатлардагига қараганда кам. Лекин ўғит ҳам, ёқилги ҳам, сув ҳам 2 карра кўп ишлатилади. Шу боис хориждан серунум чигит ва уруғлар олиб келиб, деҳқонларни янги агротехнологияларга ўқитиб, ҳосилдорликни пахтада 50 центнер, галлада 100 центнерга етказиш мумкинлиги айтилди.

"МУТЛАҚ ЯНГИЧА ИШЛАШ ЗАРУР..."

Ер ва сув ресурслари чекланган шароитда қишлоқ хўжалиги масъуллари жорий йилда мутлақо янгича ишлаш зарурлиги қайд этилди. Таннархни камайтириш, юқори ҳосил берадиган уруғ ва кўчатларни етказиб бериш, саноат муҳитини олиб кириш бўйича айрим мутасаддилар ва ҳокимлар етарлича ишламатгани танқид қилинди.

Жорий йилда туманларга ҳосилдор уруғларни етказиб, деҳқонларни янги агротехнологияларга ўқитиб, пахта ва галлада ҳосилдорликни янада ошириш мумкинлиги кўрсатиб ўтилди.

Шунингдек, ўғит таннархини 15 фоизга камайтириб, қишлоқ хўжалигини 900 минг тонна минерал ўғит билан таъминлаш вазифаси қўйилди.

АЙРИМ ТУМАНЛАРДА ЭЪТИРОЗЛАР БЎЛМОҚДА...

Президент мутасаддиларга фермерларга ўз ҳисобидан ўғит сотиб олишда қулай молиявий механизмларни жорий қилиш бўйича таклиф киритишга топшириқ берди (масалан, банк ёки суғурта кафолати асосида бўлиб-бўлиб тўлаш, тижорат кредити фоизларини па-

сайтириш). Жойлардаги омборлардан кластер ва фермерларга минерал ўғитни ташишда транспортни логистика порталида мажбурий рўйхатдан ўтказиш тартиби бекор қилинади. Шунингдек, фермерларга ёқилгини ўз вақтида етказиб беришда назоратни кучайтириш зарурлиги таъкидланди.

СУВНИ ТЕЖАШ ШАРТ

Бутун дунёда бўлгани сингари мамлакатимизда ҳам сувдан оқилона фойдаланиш масаласи муҳим аҳамиятга эга бўлиб турибди. Мавжуд сув ресурсларининг салмоқли қисми қишлоқ хўжалиги экинларини етиштиришга сарфланади. Бу эса беминнат неъматдан тежаб-тергаб фойдаланишни тақозо қилади.

Сув йўқотилишини камайтириш мақсадида бу йил 75 та йирик канални бетонлашга бюджетдан 680 миллиард сўм ажратилган. Сув тежовчи технологиялар учун 3 йил имтиёзли давр билан 5 йилга 14 фоизли кредит бериш йўлга қўйилган. Йиғилишда бу борада ҳудудлардаги ишлар таҳлил қилиниб, сусткашлиқлар кўрсатиб ўтилди.

Қашқадарёдаги лойиҳаси тайёр 9 та канални бетон қопламага ўтказиш ишлари бор-йўғи 34 фоизга бажарилган. Ёки Сирдарёдаги 3 та каналда бетонлаш бўйича бажарилган ишлар 10 фоизга ҳам етмайди.

Президент ҳамма кучни тўлиқ сафарбар қилиб, вегетация даври бошлангунча бетонлаш ишларини якунлаш, каналлар атрофида дарахт экиш зарурлигини таъкидлади.

Сув йўқотилишини камайтириш ва сувни тежаб ишлаш Сув хўжалиги вазирлигининг энг асосий вазифаси экани қайд этилди.

ҲОСИЛ УЧУН 10 ТРИЛЛИОН

2024 йилги пахта ва галла ҳосили учун бюджетдан 10 триллион сўмдан зиёд имти-

ёзли ресурс ажратилди. Кластер, фермер ва деҳқонлар имтиёзли кредит олишини осонлаштириш мақсадида очиқ-ошқора платформа ишга тушди.

Лекин 2024 йил пахтасини сотиш бўйича фьючерс шартномаси тузган фермерларнинг маълум қисми кредитларни ҳалигача олмаган. Сабаби, айрим банклар "ресурс йўқ, гаров таъминоти керак", деган баҳоналар билан тайёр маблағни бермапти.

ЭКСПОРТ ҲАЖМИНИ ОШИРИШ

Йиғилишда мева-сабзавот етиштириш ва экспортни ошириш масалалари муҳокама қилинди.

Шу мақсадда аҳолига яна 60 минг гектар ерларни тарқатишга қарор қилинди. Бунинг натижасида 1,5 миллион тонна кўшимча маҳсулот олиб, экспортни яна 200 миллион долларга ошириш мумкин бўлади. Ёшларни деҳқончиликка яхши ўқитиб, бу ерларда банд қилиш муҳимлиги таъкидланди.

100 МИЛЛИОН СЎМГАЧА ГАРОВСИЗ КРЕДИТ

Иссиқхоналарда маҳсулот етиштиришни қўллаб-қувватлаш бўйича қўшимча чоралар белгилаб олинди.

Иссиқхона хўжалиқларини кредитлаш механизминини қайта кўриб чиқиш топширилди.

Президент ёқилгисиз иситиладиган, ихчам иссиқхоналарни барпо қилиш тажрибасини қўллаб-қувватлаб, тайёр ҳолда топшириш шарти билан 10 сотихли 200 тагача ихчам иссиқхона қуриш вазифасини қўйди.

Ушбу мақсадларга "Оилавий тадбиркорлик" дастури доирасида 100 миллион сўмга-ча гаровсиз кредит берилди.

ЯНГИ ЛОЙИҲАЛАР ҚўЛЛАБ-ҚУВВATLANADI

Йиғилишда янги лойиҳалар ишлаб чиқиш, халқаро брендларни жалб қилиш муҳимлиги таъкидланди.

Жаҳон банки маблағлари ҳисобидан янги лойиҳалар учун 10 йил муддатга, айланма маблағ учун 2 йил муддатга миллий валютлада 18 фоиздан кредит ажратилади. Машҳур брендлар буюртмаларини корхоналарга жойлаштирадиган сорсинг компанияларни жалб қилиш харажати 50 фоизга қопланади. Бунда ҳар бир брендга 500 миллион сўмгача субсидия берилади.

Эндиликда сўмда экспорт қилган тадбиркорларга ҳам қўшилган қиймат солиғи қайтариб берилиши маълум қилинди.

Албатта, белгиланаётган чора-тадбирлар ва долзарб вазифалар фақат бугунки эмас, узоқни кўзлаган. Бу соҳа иқтисодийнинг муҳим ўсиш нуқтаси, халқимизнинг дастурхонини ва кайфиятини белгилайдиган тармоқ ҳисобланади.

"Ўзбекистон овози" мухбири Лазиза ШЕРОВА тайёрлади.

БИЛАСИЗМИ?

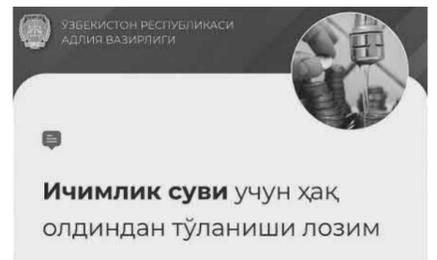

Ота-онанинг болага таълим-тарбия бериш мажбуриятини бажармаслиги жавобгарликка сабаб бўлади

Қонунчиликка кўра, ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар томонидан воқога етмаган болаларни тарбиялаш ва уларга таълим бериш борасидаги мажбуриятларни бажармаслик 340 минг сўмдан 1 млн 700 минг сўмгача жарима солишга сабаб бўлади.

Шунингдек, болаларнинг мажбурий умумий ўрта таълим, ўрта махсус, касб-ҳунар таълими олишига ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар томонидан тўсқинлик қилиш БҲМнинг 10 бараваридан 15 бараваригача (3 млн 400 минг сўмдан 5 млн 100 минг сўмгача) миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

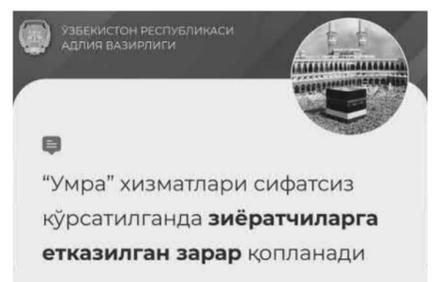
Қонунни билмаслик жавобгарликдан озод қилмайди...

Ичимлик суви учун ҳақ олдиндан тўлашни лозим

Барча гуруҳ истеъмолчилари ичимлик суви таъминоти ва сув чиқариш хизмати учун ҳисобга олиш приборлари мавжуд бўлганда охириги уч ойнинг ўртача сарфи бўйича ҳамда ҳисобга олиш приборлари мавжуд бўлмаганда ойлик истеъмол нормаси бўйича кейинги ой учун ҳар ойнинг 10-санасига қадар 100 фоиз олдиндан ҳақ тўлашни амалга оширишлари лозим.

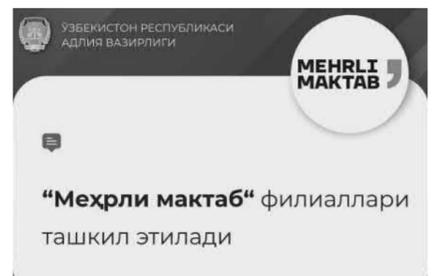
Тўловнинг шартномада белгилангандан кечиктирилган ҳар бир куни учун — юридик шахслар 0,4 фоиз, жисмоний шахслар эса 0,1 фоиз пеня тўлайдилар. Аммо бу кўрсаткич жами кечиктирилган сумманинг 50 фоизидан ошмаслиги лозим.

"Умра" хизматлари сифатсиз кўрсатилганда зиёратчиларга етказилган зарар қопланади

Қонунчиликка мувофиқ, туристик фаолиятни амалга ошириш лицензиясига эга "Умра" хизматларини кўрсатиш фаолияти билан шуғулланувчи туроператор 100 минг АҚШ доллари эквивалентидан кам бўлмаган миқдордаги маблағларни Туризм қўмитасининг Хафсиз туризм жамғармасига захира қилиб қўйиши ҳамда ушбу маблағларнинг етарли миқдорини таъминлаб бориши белгиланган.

Шунга кўра, тегишли туроператор томонидан захира қилиб қўйиладиган мазкур маблағлардан унинг "Умра" хизматларини сифатсиз кўрсатишидан жабр кўрган зиёратчиларга етказилган моддий ва маънавий зарар ўрнини қоплаш учун суд қарорига мувофиқ фойдаланилади.

"Меҳрли мактаб" филиаллари ташкил этилади

Қонунчиликка мувофиқ, гематология, онкология, клиник иммунология, бошқа стационар ва узоқ муддатли амбулатор даволанишда бўлган болалар даволанаётган давлат тиббиёт муассасаларида "Меҳрли мактаб"нинг филиаллари 2023-2028 йилларда босқичма-босқич, бироқ ҳар йили камида 3 та ҳудудда ташкил этилиши белгиланган.

Бунда, филиалларнинг асосий мақсади даволанишда бўлган болаларнинг ҳаётга ижтимоий мослашувини, уларнинг мактабга таълим ҳамда умумий ўрта таълим ташкилотларида таълимни давом эттиришга тайёрлигини таъминлаш ҳисобланади.

t.me/huqqiyaxbot

МУЗРАБОТ ҲОКИМИ ЭШИТИБДИ

ТАҲРИРИЯТ АРАЛАШГАНДАН СЎНГ...

Газетамизнинг 2023 йил 29 ноябрь сонидан "Музработ туман ҳокими эшитадими?" сарлавхали мақола эълон қилинганди.

Унда тумандаги "Меҳнатобод" ҳамда "Нурли ҳаёт" маҳаллаларидаги 350 дан ортиқ хонадон томорқаларига қарийб 10 йилдан буён сув бормаётгани ҳақида сўз юритилган. Уч-тўрт йил олдин қурилган бетон ариқ сифатсиз таъмирлангани учун боғбонлар, чорвадорлар ва фермер хўжалиқлари раҳбарлари қийналаётгани хусусида фикр-мулоҳаза билдирилганди. Мутасаддилар қисқа муддатда масала ижобий ҳал қилинишига ваъда берганди.

Орадан икки ойдан ортиқ вақт ўтди. Бугунги ҳолат қандай? Муаммо ҳал бўлиб, одамларнинг кўп йиллик орзуси ушалдими?

– Сув йўқлигидан кўп йиллар қийналдик, – дейди Аҳмад Жумаев. – Томорқалар "қақшаб", мевали дарахтлар қурий бошлади. Ҳатто, чорва молларини суғориш ҳам муаммо бўлган. Бир неча марта пул йиғиб, ҳашар уюштирдик. Махсус қувур ётқизилди. Аммо

фойдаси бўлмади. Обиҳаёт чуқурлик ва жарлик ҳосил қилиб, зовурга оқиб кетарди.

"Ўзбекистон овози" газетасидаги чиқишдан кейин туман ҳокимлиги ва ирригация бўлими масъуллари аҳоли билан учрашди. Кўпнинг дарду ташвишига айланган масала атрофида ўрганилди. Мутасаддилар сув ўтказгичнинг қишлоққа кириш қисми лой, балчиқ ва чакалакзордан тозаланса, янги ариқ барпо этилишига ваъда берганди.

– Ҳамжихатлик ва ҳамкорликда ҳикмат кўп экан, – давом этади Чори Омонкулов. – Ўзаро келишган ҳолда ишга киришдик. Жойлардаги лойқа ва қиёқлар олиб ташланди. Техникалар жалб қилиниб, атроф ободонлаштирилди. Янги йил арафасида узунлиги қарийб 60 метр келадиган (чуқурлиги – 1, юза қисми ўртача – 1,5-2 метр) бетон қопламали ариқ очилди. Сувсиз қунлар ортада қолаётганидан хурсандимиз. Эзгу ташаббусга бош бўлганларга раҳмат.

– Сувдан оқилона фойдаланиш давр талаби, – дейди Музработ туман ирригация бў-

лими бошлиғи Жасурбек Бўриев. – Бу борада жамоамиз томонидан тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Масалан, 2023 йилда 44,5 километр хўжалиқлараро тармоқлар тозаланган бўлса, 155 та гидротехник иншоот таъмирланди. Сув истеъмолчилари уюшмалари ҳамда фермер хўжалиқлари тасарруфидаги 670 километрдан ортиқ ички суғориш тармоқлари яхшилангани эътиборли. Рақамли технологияларни ҳаётга татбиқ қилиш мақсадида 200 тадан кўпроқ сув ўлчаш ва ростлаш мосламалари ўрнатилди. Энг муҳими, "Меҳнатобод", "Нурли ҳаёт", "Қўнғирот", "Сополиттепа" ва бошқа ҳудудлардаги 850 метрга яқин ариқ-зовурлар тўлиқ бетонланди. Сифатли ва замонавий гидроминшоотлар кўп йиллар халқимизга хизмат қилишига ишонаман.

Энди бетонлар кўчиб кетмаса керак. Мутасаддилар маҳалла аҳли билан хабардор, ҳамжихат бўлиб ишласа, муаммо чиқмаслиги аниқ.

Абдумалик ҲАЙДАРОВ, "Ўзбекистон овози" мухбири.

“ГЕОГРАФИЯ – БУ ТАҚДИРДИР”, ДЕГАН ЭДИ ТАНИҚЛИ ФАЙЛАСУФ ВА ТАРИХЧИ ИБН ҲАЛДУН. НЕЧА ЗАМОНЛАР ЎТСА ҲАМКИ, УШБУ ФИКРЛАР ЎЗИНИНГ ДОЛЗАРБЛИГИ ВА АҲАМИЯТИНИ ЙЎҚОТМАСДАН КЕЛМОҚДА.

ТАҚДИРНИНГ ИЗМИ ВА ТАРИХ ТАҚОЗОСИ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН ЖАҲОНАРО ДЕНГИЗ ЙЎЛЛАРИДАН УЗОҚРОҚДА ҚОЛДИ. АЁНКИ, ЭНГ ЯҚИН ДЕНГИЗ ЙЎЛАКЛАРИ ЖАНУБИЙ ҚЎШНИМИЗ, УЗОҚ ЙИЛЛАРДАН БУЁН УРУШ ВА ЗИДДИЯТЛАР ИСКАНЖАСИДА ҚОЛГАН АФҒОНИСТОН ЎЛКАСИ ҲУДУДИ ОРҚАЛИ ЎТАДИ. МАШҲУР САРКАРДА, БУЮК АЖДОДИМИЗ ЗАҲИРИДДИН БОБУР ВА УНИНГ ВОРИСЛАРИ ЗАМОНИДА ЖАНУБИЙ ЙЎЛАКЛАРДАН ЖАМИ 13 ТА САВДО ҚАРВОНЛАРИ ЎТГАН ЭКАН. “ҲИНД СОРИ ЮЗЛАНГАН” БОБУРИЙНИНГ ТАРИХИЙ РИШТАЛАРИНИ, САВДО-ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК АЛОҚАЛАРИНИ, УМУМАН, ЯНГИ ТРАНСПОРТ ЙЎЛАКЛАРИНИ БАРПО ЭТИШ БУГУНГИ ЎЗБЕКИСТОН ТАШҚИ СИЁСИЙ СТРАТЕГИЯСИНИНГ УСТУВОР МАҚСАДЛАРИДАН БИРИ ҲИСОБЛАНАДИ.

«ЖАНУБ» САРИ ЮЗЛАНИБ...

Сухроб БҮРОВ, Тошкент давлат шарқшунослик университети доценти, сиёсий фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD):

— Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев таъбири билан айтганда: “Бугунги кунда дунё турли таҳдидлар, шу билан бирга, янги имкониятларни ўзида мужассам этган глобал геосиёсий ўзгаришлар даврига қадам қўйди. Шундай мураккаб шароитда қарийб икки миллиард аҳоли яшайдиган Марказий ва Жанубий Осиё ўртасидаги ўзаро алоқаларни қайта тиклаш муҳим ҳаётий зарурат ва табиий жараёнга айланмоқда. Уйлайманки, халқларимизнинг улкан тарихий, илмий, маданий-маърифий мероси ҳамда иқтисодиётларимизнинг ўзаро бир-бирини тўлдириб имкониятларидан келиб чиққан ҳолда, мавжуд интеллектуал салоҳиятини, биргаликдаги саъй-ҳаракатларимизнинг ўзаро мувофиқлаштириш вақти келди. Бу эса, ҳеч шубҳасиз, ўзининг қудратли таъсир кучини намоян этиди. Биз ўзаро боғлиқлик, ҳамкорлик, мулоқот ва энг асосийси, ишонч изчил ва барқарор ривожланиш, минтақаларимиз аҳолисининг турмуш даражаси ҳамда фаровонлигини оширишнинг ҳаракатланувчи кучига айланишига аминмиз. Бундай ёндашув – давр талабидир”.

ТРАНСАФҒОН ЙЎЛАГИ САРИ ИЛК ҚАДАМЛАР

Афғонистон Марказий Осиёни Жанубий Осиё, Яқин Шарқни Узоқ Шарқ минтақалари билан боғлайдиган минтақаларо транспорт кўприғидир. Марказий Осиё минтақасига энг яқин денгиз портлари айнан Афғонистон Ҳудуди орқали ўтади. Шу мақсадда Трансафғон транспорт йўлагини ишга тушириш Ўзбекистон учун стратегик даражада аҳамиятга эга.

Ўзбекистоннинг Афғонистон орқали денгиз портларига чиқиши Қора ва Болтиқ денгизига чиқиш портларидан 2-3 марта, Тинч океани портлари йўналишидан 5 марта қисқароқдир. Халқаро трансфғон коридорининг очирилиши минтақаларо савдо мулоқотиغا замин яратди, жумладан, Ўзбекистон Эрон, Покистон ва Ҳиндистон портлари орқали дунё бозорларига чиқади ҳамда бутун минтақанинг улкан транзит салоҳиятини кенг рўёбга чиқариш учун янги имкониятлар очилади. Бироқ Афғонистонда давом этаётган нотинч вазият бундай имкониятларга жиддий

халақит қилмоқда. Шунга қарамасдан, Ўзбекистон томонидан Афғонистоннинг иқтисодий тикланиши учун катта кўмак кўрсатишмоқда. Афғонистонда ўз ҳарбий-сиёсий таъсирини ўтказишга ҳаракат қилган давлатлардан фарқли ўлароқ, Ўзбекистон бунёдкорлик ва иқтисодий ривожланиш омилини Афғонистонда тинчлик ва барқарорликни таъминлашнинг асосий мезонларидан бири, деб ҳисоблайди.

Алоҳида эътибор қаратиш жоизки, мамлакатимиз Афғонистон тарихи давомида Буюк Британия, СССР ва АҚШ сингари қудратли давлатлар амалга оширмаган улкан бунёдкорлик ишларини бошлаб берди. Масалан, Ўзбекистон 2010 йил Афғонистонда фойдаланишга топширилган ва поездлар қатнови йўлга қўйилган илк темир йўл – “Ҳайратон-Мозори Шариф” темир йўлини бунёд этган давлат сифатида тарих саҳифасидан жой олган. Бу лойиҳа муддатидан олдин, яъни 11 ойда фойдаланишга топширилди. Ўтган даврда ушбу транспорт йўлаги орқали 20 миллион тоннадан ортиқ юк ташилди. Шунинг 5,5 миллион тоннага яқини юртимизнинг экспорт товарлари бўлди.

Осиё тараққиёт банкининг маълумотларига кўра, мазкур темир йўл қурилиши натижасида 1200 нафар афғонистонлик доимий иш билан таъминланди, лойиҳа ҳудудларида бандлик даражаси 10 фоиздан ошиб, 7 млндан ортиқ аҳоли темир йўл хизматидан фойдаланиш имкониятига эга бўлди. Шунингдек, юрklarни ташиш вақти икки баробар қисқариб, Ўзбекистон ва Афғонистон ўртасидаги савдо ҳажми 2008 йилдаги 170 млн доллардан 2011-2012 йилларга келиб 732 млн долларга етди. Ушбу давр мобайнида Афғонистоннинг умумий савдо ҳажми 2008 йилдаги 3,5 млрд долларга нисбатан 6,8 млрд долларга юқориларди.

Мутахассисларнинг баҳолашича, Ҳайратон Афғонистоннинг асосий қуруқлик ва дарё бандаргоҳи бўлиб, у мамлакат умумий импортининг 50 фоизга яқин улушини ўзида жамлайди. Бугунги кунда ҳам ушбу темир йўл Ўзбекистон ва Афғонистонни ўзаро боғловчи ҳамда Афғонистонга гуманитар кўмак юрklarни етказиб берувчи асосий йўл бўлиб қолмоқда.

ТРАНСАФҒОН ЙЎЛАГИНИНГ “КҮРФАЗ” ЙЎНАЛИШИ

Трансафғон транспорт йўлагини барпо этишга қаратилган дастлабки саъй-ҳаракатлар дастлаб “Жануб”га эмас, “Кўрфаз” (Форс кўрфази) минтақасининг денгиз бандаргоҳларига чиқишни назарда тутар эди. Хусусан, трансфғон коридори биринчи марта 2003 йил 18 июнда Ўзбекистон Республикаси, Афғонистон ИсломиЙ Ўтиш Давлати ва Эрон Исло Республикаси давлат раҳбарлари томонидан Техронда имзоланган “Халқаро Трансафғон транспорт коридорини ташкил этиш тўғрисидаги Битим” натижасида вужудга келган. Ушбу коридор тўртта йўналишни ўз ичига қамраб олган:

- Биринчи йўналиш – Термиз-Ҳирот-Сангон темир йўли;
- Иккинчи йўналиш – Тошкент-Ҳирот-Чобахор темир йўли;
- Учинчи йўналиш – Тошкент-Ҳирот-Сангон-Бандар Аббос темир йўли;
- Тўртинчи йўналиш – Тошкент-Ҳирот-Бозоргон темир йўли.

Кўрсатиб ўтилганидек, трансфғон коридори орқали Ўзбекистоннинг транзит юрklarни биринчи йўналишда Афғонистон бозорларига, иккинчи йўналишда Эроннинг Чобахор

портига, учинчи йўналишда Бандар Аббос портига, тўртинчи йўналишда эса Туркия орқали Европа бозорларига чиқиш имкони яратилади.

Афғонистоннинг собиқ президенти Ашраф Ғанининг 2017 йил декабрь ойида Ўзбекистонга амалга оширган расмий ташрифи чоғида умумий қиймати 500 млн доллардан зиёд бўлган 40 дан ортиқ экспорт шартномаси имзоланди. Айниқса, ҳужжатлар орасида “Ҳайратон-Мозори Шариф” темир йўлини узайтирадиган “Мозори Шариф-Ҳирот” темир йўлини қуриш бўйича имзоланган келишув стратегик аҳамиятга эга.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев таъкидлаганидек, “бу лойиҳа Афғонистон иқтисодиётини тиклаш учун аниқ ва амалий ҳисса бўлиб қўшилади, янги иш ўринлари яратди ва мамлакатнинг транзит салоҳиятини оширади. Трансафғон транспорт-коммуникация лойиҳалари бўйича ишларнинг шу каби катта аҳамиятга эга бўлган “Ўзбекистон-Туркманистон-Эрон-Умон” ва “Ўзбекистон-Қирғизистон-Хитой” каби бошқа минтақавий лойиҳалар билан узвий боғлиқ ҳолда бошлангани Шимолдан Жанубгача ҳамда Шарқдан Ғарбгача бўлган барча йўналишларда қитъаларо транспорт коридорларини энг қисқа йўллар билан ривожлантириш учун зарур шароитлар яратди”.

Ҳиндистонлик экспертларнинг қайд этишича, Ҳиндистон Эрон-Афғонистон чегарасида Чобахордан Зоҳидонгача темир йўл қурилишини қўллаб-қувватлайди, Ўзбекистон эса, Ҳиндистон, Афғонистон ва Эрон томонидан имзоланган транзит савдо битимига қўшилишга катта қизиқиш билдирмоқда. Ҳиндистон томони “Халқаро Шимол-Жануб транспорт коридори” (INTC) ва Умонни ҳам ўз ичига олган Ашхобод битими орқали Марказий Осиё билан боғланишни режалаштирган. Кўриниб турибдики, мазкур лойиҳанинг аҳамияти катта бўлиб, унинг ишга тушиши натижасида нафақат Афғонистон ва Ўзбекистон, балки қолган Марказий Осиё давлатлари, ўз навбатида, Эрон, Покистон, Ҳиндистон ва Хитой ўртасида ўзаро манфаатли ҳамкорлик серкерира тус олади.

2021 йил августда “Толибон” ҳаракати томонидан Қобул ҳокимиятининг қайта қўлга киритилиши, шунингдек, геосиёсий реаллиқни эътиборга олган ҳолда, Ўзбекистон учун “Кўрфаз”га чиқишдан кўра “Жануб”га чиқиш стратегияси устувор ўринга кўтарилди.

“ЖАНУБ”ГА ЧИҚИШ ДАРВОЗАСИ

Трансафғон транспорт йўлагининг бугунги муҳим лойиҳаларидан бири “Мозори Шариф-Кобул-Пешовар” (Кобул коридори) темир йўли ҳисобланади. Маҳаллий мутахассислар ушбу темир йўлни “Аср лойиҳаси” ва Жанубий Осиё денгиз йўлақларига чиқиш дарвозаси сифатида баҳолашмоқда. Дарҳақиқат, лойиҳанинг амалга ошиши асрга татигулик имкониятларни тақдим этади.

“Кобул коридори”нинг аҳамияти юқори баҳолашни баробарида уни амалга оширишга тўсқинлик қилувчи қуйидаги сабабларни келтириш ўринлидир:
– лойиҳага тўсқинлик қилувчи асосий омил Афғонистон атрофидаги геосиёсий қарама-қаршилик омилдир. Мамлакатда узоқ йиллардан буён давом этаётган ички ва ташқи кучларнинг ўзаро қураши шароитида мазкур лойиҳани ҳам геосиёсий мақсадлар ва манфаатлар доирасида ўлчаниши ва бу бошқа томонга акс таъсир кўрсатиши эҳти-

моли ҳам йўқ эмас. Масалан, лойиҳанинг маълум бир етакчи давлат томонидан молиявий қўллаб-қувватланиши маълум маънода бошқа йирик акторларнинг манфаатларига мос келмайди. Бошқа томондан, Ҳиндистон ва Эрон тарафидан муқобил коридорлар вариантлари ҳам ишлаб чиқилгани лойиҳага ўз таъсирини ўтказмасдан қолмайди.

– молиявий муаммо. Қарийб 6 млрд долларга баҳоланаётган лойиҳани молиялаштириш масалалари тўлиқ яқунлангани йўқ. 2018 йилдан буён Ўзбекистон, Афғонистон ва Покистон томонлари ушбу темир йўлни қуриш юзасидан музокаралар олиб борса-да, уни қайси томон ёки қайси молиявий тузилма молиялаштириш бўйича яқиний тўхтама қелинмаган эди. Жорий йилнинг 6 февраль санасида Ўзбекистон, Афғонистон, Покистон ва Қатар транспорт вазирликлари ва темир йўл маъмурияти раҳбарияти иштирокида тўрт томонлама учрашув ўтказилди. Учрашувда трансфғон темир йўли қурилиши лойиҳасини амалга ошириш масалалари муҳокама этилди. Энг эътиборли жиҳати шундаки, ушбу темир йўл лойиҳаси иштирокчилари таркибига бу сафар Қатар ҳам қўшилди. Бунинг маъноси трансфғон темир йўлини Қатар томонидан молиялаштириши эҳтимолларини вужудга келтиради.

– Афғонистондаги ҳавфсизлик омиллари. Айниқса, Афғонистоннинг Покистон билан чегарадош жанубий ҳудудларида турли экстремистик, сепаратистик ва террорчи гуруҳларнинг марказлашгани омиллари ҳам лойиҳа учун жиддий таҳликадир.

– ушбу темир йўл Афғонистоннинг мураккаб тузилишга эга балан тоғли ҳудудларидан ўтади. Тоғ кўчкларининг тез-тез содир бўлиши туфайли балан тоғлардан темир йўл ўтказиш учун илг торхолодиган ва замонавий инфратузилма зарур бўлади.

– темир йўл рельсларидаги стандартлар омиллари юзасидан ягона келишувга эришиш лозим. Маълумотларга кўра, Покистон темир йўл излари кенглиги 1676 мм., Ўзбекистондан Мозори Шарифгача бўлган темир йўл излари кенглиги МДХ стандарти бўйича 1526 мм.ни ташкил этади. Бу эса товарларни қайта юклаш ва уларни етказиш учун кўп вақт ҳамда харажатар сарфланишига олиб келади.

Умуман, трансфғон транспорт йўлаги Ўзбекистон учун энг яқин денгиз йўларига, жумладан, “Кўрфаз” ва “Жануб”га чиқиш стратегиясини рўёбга чиқаришда энг устувор вазифалардан бири бўлиб қолмоқда. Аммо, унинг таркибий қисми ҳисобланган “Мозори Шариф-Кобул-Пешовар” темир йўли яқин истиқболда амалга ошиши ҳақиқатдан йироқ. Уни амалиётга татбиқ этиш учун Афғонистон ва Покистон ўртасидаги чегара ҳавфсизлигини (Дюранд чизиғи) кафолатли тарзда барқарорлаштириш, Афғонистонга дахлдор йирик акторлар ўртасидаги геосиёсий зиддиятлар ва молиявий муаммолар каби жиддий тўсиқларни бартараф этиш лозим бўлади.

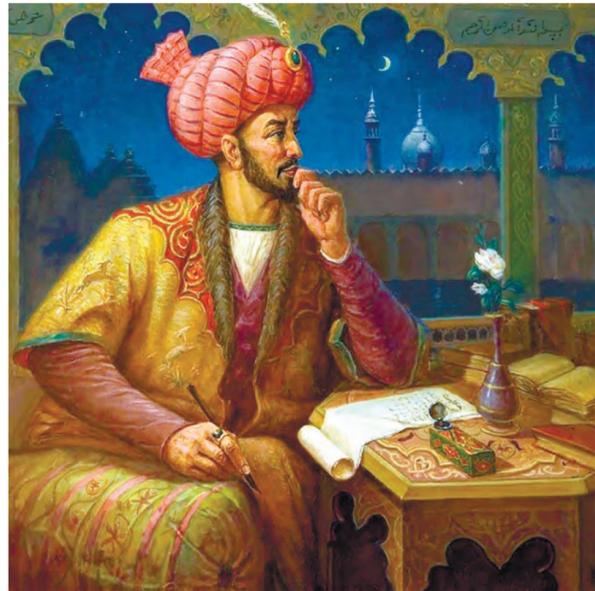
Шунингдек, Афғонистон ҳудудида илк темир йўллар – “Ҳайратон-Мозори Шариф” ва “Хаф-Ҳирот” (Эрон ва Афғонистон) темир йўл лойиҳалари таърибаси мавжуд эканлиги ва трансфғон йўналишларини боғлайдиган имкониятлар ва таҳлиқалар қўламини эътиборга олиб, “Мозори Шариф-Ҳирот” темир йўл лойиҳасининг рўёбга чиқиш истиқболи “Мозори Шариф-Кобул-Пешовар” темир йўл лойиҳасидан юқори туради, деб ҳулоса қилиш мумкин.

“Мозори Шариф-Ҳирот” темир йўли истиқболда Чобахор келишуви орқали Ҳиндистоннинг Мумбай бандаргоҳига ёки Ҳирот-Қандаҳор-Кветта йўналиши орқали Покистон бандаргоҳларига ҳам чиқиш имкониятига эга. Шу мақсадда ҳар иккала темир йўл лойиҳаларини рўёбга чиқариш учун бирдек ёндашиш, “бирини танлаб, иккинчисини инкор этиш” тамойилидан воз кечиш, ўз навбатида темир йўл дипломатиясидан уддаворонлик билан фойдаланиш мақсадга мувофиқ.

Бундай ёндашув Афғонистон ҳудуди орқали Марказий Осиёни Форс кўрфази ва Жанубий Осиё сингари минтақалар билан узвий боғлашдек стратегик вазифани қўтиришдан кўра жозибдорроқ кўрсатишга ва лойиҳаларни тезроқ амалга ошишига замин яратди.

КИМ КҰРИБДУР, ЭЙ КҰНГИЛ, АХЛИ ЖАҲОНДИН ЯХШИЛИК...

Ўзбек мумтоз адабиётида ҳазрат Алишер Навоидан кейин улкан давлат арбоби ҳамда лирик шоир, қомусий аллома сифатида Заҳириддин Муҳаммад Бобур сиймоси туради. Ундан бизга ўз даврининг ижтимоий-сиёсий, жуғрофий-маданий, маиший турмуш тарзидан воқиф қилувчи "Бобурнома", "Мубаййин" ва бошқа бир қанча етук ғазал ва рубоийлар мерос бўлиб қолди. Маълумки, Бобур Мирзо 12 ёшида отаси Умаршайх Мирзо вафотидан кейин подшоҳ бўлади: "Тангри таолонинг инояти билан ва ҳазрати он сарвари коинотнинг шарофати билан ва чоҳорёри босафоларнинг химмати билан сешанба куни рамазон ойининг бошида тарих сак-

Ватанини соғиниб яшади ва унга талпинди:

Не ерда бўлсанг, эй гул, андадур чун жони Бобурнинг, Ғарибингга тараҳхум айлагилким, анда жонидур.

Собиқ иттифоқ даврида Бобур шахсига нисбатан босқинчи сифатида қаралди. Ҳеч эсимдан чиқмайди. 1985 йил февралда ўрта мактабда Алишер Навоий таваллудини нишонлади. Худди шу аснода Бобур туғилган кунига тайёргарлик кўра бошладик. Кутилмаганда тадбирни қолдиришди. Ғалати давр эди. Шукр, у замонлар ҳам ўтди-кетди.

Президентимиз "Бобур Мирзо халқимизнинг буюк фарзанди. Адабиёт, илм, маърифат нуқтаи назаридан у ҳамон яшайпти. Ўзлимизни англаб, буюк тарихимизни ёшларга тунтирсак, илм-маърифатни ривожлантурсак, ҳеч қачон кам бўлмаймиз!" деб Заҳириддин Муҳаммад Бобурга юксак баҳо берган.

Дарҳақиқат, Бобур Мирзони улкан давлат арбоби сифатидагина эмас, қомусий аллома, мумтоз шоир, жасур саркарда, адолатли ва саховатпеша давлат арбоби, илм-фан, маданият ва санъат ҳомийси сифатида ҳам чексиз қадрлаймиз.

Бобурнинг тарих олдидаги буюк хизматлари шундан иборатки, темурийларнинг сунги ҳукмдори бўлиб, бу сулолани сақлаб қолди.

Айни пайтда, Ҳиндистондек улкан мамлакатни бирлаштириб, бобурийлар сулоласига асос солди. 300 йилдан ортиқ ҳукмронлиги даврида бобурийлардан Афғонистон, Покистон ва Ҳиндистонда боғ-роғлар, масжид, мадрасалар, бетакрор қасрлар, улуг обидалар, шу-

нингдек, ниҳоятда бой ижодий-маънавий мерос қолди. Дунёнинг етти мўъжизаларидан бири – Тожмаҳал мақбараси Ҳиндистондаги энг катта тарихий ёдгорлик ҳисобланади.

Бобурдан бизга кўп яхшиликлар қолди. "Яхшилиғ" радиопрограммаси Бобур ҳаётининг ёрқин тимсоли ва юксак намунаси сифатида ҳали кўп авлодларимизга сабоқ бўлади.

Ким кўрибдур, эй кўнги,
ахли жаҳондин яхшилиғ,
Кимки ондин яхши йўқ,
кўз тутма ондин яхшилиғ.

Гар замонни нафӣ қилсам
айб қилма, эй рафиқ,
Кўрмдим ҳаргиз нетайин,
бу замондин яхшилиғ.

Дилраболардин ямонлиғ
келди маҳзун кўнглума,
Келмади жонимға ҳеч ороми
жондин яхшилиғ.

Эй кўнгул, чун яхшидин кўрдунг,
ямонлиғ асру кўп,
Эмди кўз тутмоқ не,
яъни ҳар ямондин яхшилиғ.

Бори элга яхшилиғ қилғилки,
мундин яхши йўқ,
Ким дегайлар даҳр аро қолди
фалондин яхшилиғ.

Яхшилиғ ахли жаҳондин
истама Бобур киби,
Ким кўрибдур, эй кўнги,
ахли жаҳондин яхшилиғ.

Неъматулло МУҲАМЕДОВ,
Ўзбекистон халқаро ислом
академияси
"Ислам тарихи ва
манбаънослиги IRCICA"
кафедраси мудирини, тарих
фанлари докторини.

ҚУЛОҚЧИНЛАРДАН НОТЎҒРИ Фойдаланиш ЭШИТИШ ҚОБИЛИЯТИНИНГ БУТКУЛ ЙЎҚОЛИШИГА САБАБ БЎЛИШИ МУМКИН

Бугун ён-атрофга назар солсангиз, кўпчилик инсонларнинг қулоқчинда мусиқа ёки аудиокитоб тинглаб кетаётганига кўзингиз тушади. Бу яхши, албатта. Аммо ҳар нарсанинг фойдали томони бўлгани каби зарари ҳам йўқ эмас. Айниқса, қулоқчиндан нотўғри ва узоқ вақт фойдаланиш саломатлик учун хатарлидир.

— Соғлом қулоқ аниқлай оладиган энг паст товуш 10-15 децибель, меъёрий эшитишнинг энг юқори даражаси 25 децибелни ташкил этади, — дейди тиббиёт фанлари номзоди Дурдона Алимова. — Инсон қичқирганда овоз баландлиги 60-65 децибелга етиб, бу аллақачон безовталikka олиб келади. 90 дБ ёки ундан юқори товушлар эса саломатлик учун хавфли.

Шундан келиб чиқса, қулоқчин орқали 100-120 децибель ўлчамдаги мусиқа ёки аудиокитобни тинглаш, эшитиш қобилияти учун чинакам синодир.

Инсоннинг қулоғи ташқи, ўрта ва ички қисмлардан иборат. Ташқи қулоқ атрофдан келаятган тўлқинларни қабул қилиб, ноғора пардасига узатиб беради. Унинг орқа қисмида учта қулоқ суякчаси бўлиб, баланд товуш таъсирида уларда толиқиш пайдо бўлади ва бош мияга узатилаётган тўлқинларнинг кучли зарбидан эшитиш пасайиб боради.

Сабаби, инсон қулоғи фақат қисқа муддатли баланд товушлардан ҳимоя қилиб, узоқ муддатли шовқин таъсирида унинг ички қисми бош мияга товушли хабарларни етказа олмайди. Оқибатда эшитишда муаммолар қузатилиб, ҳатто, унинг йўқотилишига олиб келиши мумкин.

Шунингдек, қулоқчинлардан мунтазам ва узоқ муддат фойдаланиш бош оғриғи, хотира сусайиши, асабийлик, уйқусизлик, бош айланиши каби муаммоларнинг юзага келишига сабаб бўлади. Натижада мия томирларидаги спазмлар қон босимининг ошишига олиб келади. Шу билан бирга, уларни тез-тез ишлатиш туфайли қулоқларда мум йиғилиб, тикинлар ҳосил қилади.

Қулоқчин орқали мусиқа тинглаш, айниқса, болалар учун жуда хавфли. Сабаби, улар эрта-лабдан кечгача бу мосламани тақиб, исталган овоз баландлигини ўрнатишлари мумкин. Шу боис 10-12 ёшгача бўлган ўғил-қизларга бундай эшитиш воситасида мусиқа тинглаш тавсия этилмайди.

Катталар эса ушбу мосламандан фойдаланганда овоз баландлигини диққат билан назорат қилиши керак. Эшитиш воситаларидан келадиган овоз қабул қилинадиган даражада ёки йўқлигини билиш учун бир неча сўзни баланд товушда айтиш лозим. Агар овоз эшитилмаса, демак товушни пасайтириш зарур.

Қолаверса, атрофдагиларга мусиқа эшитилмаслиги керак. Агар одамлар билан мулоқотда бақириб гапириш бошланса, бу овоз баландлигидан дарак беради. Шунингдек, эшитиш воситасидан кунига 1,5 соатдан ортиқ фойдаланиш тавсия этилмайди. Товушни эса 60 фойздан оширмалик лозим.

Унутманг, йўқотилган эшитиш қобилиятини тиклаш узоқ ва оғриқли жараён! Шу боис саломатликни ўз вақтида қадрланг.

**Соғлиқни сақлаш вазирлиги
Матбуот хизмати.**

ХАЛҚЛАР ТАНЛОВИ

ФИНЛЯНДИЯ.

ЖАНЖАЛСИЗ РАҚОБАТ

11 февраль куни Финляндия Президентлигига сайловларнинг иккинчи босқичи бўлиб ўтди. Сайловчиларнинг 75 фоизи қатнашган биринчи босқич 28 январь куни бўлиб ўтганди.

Тўққиз номзоддан ҳеч бири сайловчиларнинг ярмидан кўп овозини ололмаган. Стубб 27,3% билан биринчи ўринни, Хаависто эса 25,8% билан иккинчи ўринни эгаллаганди.

Иккинчи босқич натижалари мамлакатнинг собиқ бош вазири Александр Стубб ғалабасини кўрсатди ва унда сайловчиларнинг деярли 71 фоизи қатнашди.

Овозлар ҳисобланганидан сўнг, Миллий коалиция партиясидан ўнг марказчи номзод Стубб 51,6 фоиз, мустақил номзод Хаависто эса 48,4 фоиз овоз олди.

Бир неча ой давом этган сайлов кампанияси босқичлик ва консенсусга асосланган Финляндия сиёсатига мос равишда сокин ўтди. Номзодлар бир-бирини оёрўсиялантириш учун ортиқча пиарлар уюштиришмади.

"Ушбу сайловларда сиз билан бирга қатнаша олганимдан фахрланаман. Яхши мусобақа учун раҳмат. Бу ажойиб пойга бўлди", деди Стубб рақобатчиси Хаавистого.

Кўплаб Европа давлатларидан фарқли ўлароқ, Финляндияда Президент ҳукумат билан биргаликда ташқи сиёсат ва хавфсизлик сиёсатини шакллантириш ваколатига эга.

"Ўйлаيمانки, Финляндия энди республика учун яхши Президентга эга бўлади. Александр Стубб - бу иш учун тажрибали, малакали одам", деди Хаависто.

Стубб Финляндиянинг 13-Президенти сифатида сайланди.

ОЗАРБАЙЖОН. ЯҚҚОЛ ҒАЛАБА

Озарбайжонда 7 февраль куни Президентлик сайловлари бўлиб ўтди.

Мамлакат қонунчилигига кўра, Президент умумий, тўғридан-тўғри ва тенг сайлов ҳуқуқи асосида етти йил муддатга сайланади.

Овозларнинг ярмидан кўпроғи санаб бўлингандан сўнг Марказий сайлов комиссияси томонидан эълон қилинган дастлабки натижаларга кўра, Илҳом Алиев 92,1 фоиз овоз билан ғолиб бўлган. Аввалроқ Орасле Адвисорй Групп томонидан 63 000 киши ўртасида ўтказилган сўров натижаларига кўра, у 93,9 фоиз овоз олиши тахмин қилинганди.

Озарбайжон расмийлари сайловлар адолатли ва ошқора ўтганини таъкидлашди. Таҳлилчиларнинг фикрича, Қорабоғдаги ғалабадан кейин Алиевнинг сайловчилар орасида хурмати янада ошгани муваффақиятга асос бўлди.

ПОКИСТОН.

ЯНГИ ҲУКУМАТ ШАКЛЛАНАДИ

8 февраль куни Покистонда бўлиб ўтган сайловлар келгуси беш йил давомида мамлакатни бошқарадиган янги ҳукуматнинг шаклланишига олиб келади.

241 миллионлик аҳолидан 128 миллион покистонлик - 18 ёшдан ошганларнинг барчаси овоз бериш ҳуқуқига эга. Қонунчиликка кўра, сайлов куни сай-

ловчилар сайлов округига бориб иккита овоз беради. Биринчиси - федерал, иккинчиси - вилоят бўйича вакиллик учун. Бу йилги сайловларда федерал қонунчилик органи учун 5121 нафар, вилоятлар учун эса 12695 нафар номзод кураш олиб борди.

Сайлов натижаларига кўра, Покистон Техрик-э-Инсаф (ПТИ) партиясини парламентда 93 та ўрин билан биринчи, Покистон мусулмонлар лигаси 75 ўрин билан иккинчи, Покистон Халқ партиясини 54 ўрин билан учинчи ўринни эгаллаганди.

Конституцияга кўра, сиёсий партиалар ҳукуматни 29 февралгача ёки сайлов кунидан уч ҳафта ўтгач тузиши керак. Миллий Ассамблеяда жами 336 ўрин мавжуд бўлиб, улاردан 266 тасига тўғридан-тўғри овоз бериш йўли билан сайланади. Қолган 70 та ўриннинг 60 таси аёллар ва 10 таси мусулмон бўлмаганлар учун тақсимланади.

Миллий Ассамблеяда Бош вазир бўладиган номзодни ёқлаб қамада 169 нафар парламент аъзоси овоз бериши керак.

МУАССИС:

O'zbekiston ovozi

Bosh muharrir: To'liqin TO'RAXONOV

MANZILIMIZ: 100135, Toshkent, Bunyodkor shoh ko'chasi, 50 «A»-uy.

Телефонлар: (71) 239-12-14

Реклама бўлими: (91) 190-19-49. E-mail: uzbovozi@mail.ru

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi

bosmaxonasida chop etildi.

Korxonaning manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi — 4 bosma taboq.

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0006-raqam bilan 2007-yil 11-yanvarda ro'yxatga olingan.

Navbatchi: Ravshan ABDUNAYEV

Sahifalovchi: Bekzod SHODIYAZOV

Г — 137. 3705 nusxada bosildi.

Nashr ko'rsatkichi — 220.

t — Tijorat materiallari

O'za yakuni —

Topshirilgan vaqti — 00:55

1 2 3 4 5 6

Sotuvda kelishilgan narxda

Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi. «O'zbekiston ovozi» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

O'ZBEKISTON
XALQ DEMOKRATIK
PARTIYASI
MARKAZIY KENGASHI

TAHRIR HAY'ATI:

Ulug'bek INOVATOV

Ulug'bek VAFOYEV

Maqsuda VORISOVA

Qalandar ABDURAHMONOV

Guliston ANNAQILICHEVA

Muslihidin MUHIDDINOV

Hayotxon ORTIQBOYEVA

Shuhrat ISLOMOV

Toshtemir XUDOYQULOV